

മഹാഭാരതം - 52

മഹാഭാരതം 52

വ്യാസമഹർഷി

അധ്യായം 76 - 96

താളിലക്കം
2020

പേര്: മഹാഭാരതം 52

ഭാഷ: Malayalam

വിഭാഗം: മഹാകാവ്യം

രചന: വ്യാസമഹർഷി

പ്രസാധകർ: താളിളക്കം

ഡിസംബർ 2020

Layout Design: പ്രവീൺ വർമ്മ

Copyleft:

ലാടെക്കിൽ നിർമ്മിച്ചതാണിത്.
ഓൺലൈൻ വായനയ്ക്ക് വേണ്ടി.
ഉബുണ്ടു ഓപ്പറേറ്റിങ്ങ് സിസ്റ്റത്തിലൂടെ.
കടപ്പാട്: വിക്സിപ്പീഡിയ.

അധ്യായം 76

1 [വി]

സൈന്ധവൈ അഭവദ് യുദ്ധം തതസ് തസ്യ കിരീടിനഃ
 ഹതശേഷൈർ മഹാരാജ ഹതാനാം ച സുതൈർ അപി
 2 തേ ഫവതീർണം ഉപാശ്രുത്യ വിഷയം ശ്വേതവാഹനം
 പ്രത്യുദ്യയർ അമൃഷ്യന്തോ രാജാനഃ പാണ്ഡവർഷഭഃ
 3 അശ്വം ച തം പരാമൃശ്യ വിഷയാന്തേ വിഷോപമാഃ
 ന ഭയം ചക്രിരേ പാർഥാദ് ഭീമസേനാദ് അനന്തരാത്
 4 തേ ഫവിദുരാദ് ധനുഷ്ഠാണിം യജ്ഞിയസ്യ ഹയസ്യ ച
 ബിഭേസുഃ പ്രത്യുപദ്യന്ത പദാതിനം അവസ്ഥിതം
 5 തതസ് തേ തു മഹാവീര്യോ രാജാനഃ പര്യവാരയൻ
 ജിഗീഷന്തോ നരവ്യാഘ്രാഃ പൂർവം വിനികൃതാ യുധി
 6 തേ നാമാന്യ് അഥ ഗോത്രാണി കർമാണി വിവിധാനി ച
 കീർതയന്തസ് തദാ പാർഥം ശരവർഷൈർ അവാകിരൻ
 7 തേ കിരന്തഃ ശരാംസ് തീക്ഷ്ണാൻ വാരണേന്ദ്ര നിവാരണാൻ
 രണേ ജയം അഭീപ്സന്തഃ കൗന്തേയം പര്യവാരയൻ
 8 തേ ഫസമീക്ഷ്യവ തം വീരം ഉഗ്രകർമാണം ആഹവേ
 സർവേ യുധിരേ വീരാ രഥസ്ഥാസ് തം പദാതിനം
 9 തേ തം ആജുഹ്വേ വീരം നിവാതകവചാന്തകം
 സംശപ്തക നിഹന്താരം ഹന്താരം സൈന്ധവസ്യ ച
 10 തതോ രഥസഹസ്രേണ ഹയാനാം അയുതേന ച
 കോഷ്ടകീ കൃത്യകൗന്തേയം സമ്പ്രഹൃഷ്ടം അയോധയൻ
 11 സംസ്മരന്തോ വധം വീരാഃ സിന്ധുരാജസ്യ ധീമതഃ
 ജയദ്രഥസ്യ കൗരവ്യ സമരേ സവ്യസാചിനാ
 12 തതഃ പർജന്യവത് സർവേ ശരവൃഷ്ടിം അവാസ്യജൻ
 തൈഃ കീർണഃ ശുശ്രൂഭേ പാർഥോ രവിർ മോലാന്തരേ യഥാ
 13 സ ശരൈഃ സമവച്ഛന്തോ ദദൃശേ പാണ്ഡവർഷഭഃ
 പഞ്ജരാന്തര സഞ്ചാരി ശകന്ത ഇവ ഭാരത
 14 തതോ ഹാഹാകൃതം സർവം കൗന്തേയേ ശരപീഡിതേ
 ത്രൈലോക്യം അഭവദ് രാജൻ രവിശ് ചാസീദ് രജോഘ്രണഃ
 15 തതോ വവൗ മഹാരാജ മാരുതോ രോമഹർഷണഃ
 രാഹുർ അഗ്രസദ് ആദിത്യം യുഗപത് സോമം ഏവ ച
 16 ഉൽകാശ് ച ജുഹ്വേ സൂര്യം വികീര്യന്ത്യഃ സമന്തതഃ

വേപഥുസ് ചാഭവദ് രാജൻ കൈലാസസ്യ മഹാഗിരേഃ
 17 മുച്ഛുസ് ചാന്ത്രം അത്യുഷ്ണം ദുഃഖശോകസമന്വിതാഃ
 സപ്തർഷയോ ജാതഭയാസ് തഥാ ദേവർഷയോ ഫപി ച
 18 ശശശ് ചാശു നിവിർഭിദ്യ മണ്ഡലം ശശീനോ ഫപതത്
 വിപരീതസ് തദാ രാജംസ് തസ്മിൻ ഉത്പാതലക്ഷണേ
 19 രാസഭാരുണ സങ്കാശാ ധനുഷ്കന്തഃ സ വിദ്യുതഃ
 ആവൃത്യ ഗഗനം മോലാ മുച്ഛുർ മാംസശോണിതം
 20 ഏവം ആസീത് തദാ വീരേ ശരവർഷാഭിസംവൃതേ
 ലോകേ ഫസ്മിൻ ഭരതശ്രേഷ്ഠ തദ് അദ്ഭുതം ഇവാഭവത്
 21 തസ്യ തേനാവകീർണസ്യ ശരജാലേന സർവശഃ
 മോഹാത് പപാത ഗാണധീവം ആവാപശ് ച കരാദ് അപി
 22 തസ്മിൻ മോഹം അനുപ്രാപ്തേ ശരജാലം മഹത്തരം
 സൈന്ധവാ മുച്ഛുസ് തൂർണം ഗതസത്തേ ച മഹാരമേ
 23 തതോ മോഹസമാപനം ജ്ഞാത്യാ പാർഥം ദിവൗകസഃ
 സർവേ വിത്രസ്തം അനസസ് തസ്യ ശാന്തി പരാഭവൻ
 24 തതോ ദേവർഷയഃ സർവേ തഥാ സപ്തർഷയോ ഫപി ച
 ബ്രഹ്മർഷയശ് ച വിജയം ജേപഃ പാർഥസ്യ ധീമതഃ
 25 തതഃ പ്രദീപിതേ ദേവൈഃ പാർഥ തേജസി പാർഥിവ
 തസ്ഥാവ് അചലവദ് ധീമാൻ സംഗ്രാമേ പരമാസ്തുവിത്
 26 വിചകർഷ ധനുർ ദിവ്യം തതഃ കൗരവനന്ദനഃ
 യത്രസ്യേവേഹ ശബ്ദോ ഫഭൂൻ മഹാംസ് തസ്യ പുനഃ പുനഃ
 27 തതഃ സ ശരവർഷാണി പ്രത്യമിത്രാൻ പ്രതി പ്രഭഃ
 വവർഷ ധനുഷാ പാർഥോ വർഷാണീവ സുരേശ്വരഃ
 28 തതസ് തേ സൈന്ധവാ യോധാഃ സർവ ഏവ സരാജകാഃ
 നാദശ്യന്ത ശരൈഃ കീർണാഃ ശലഭൈർ ഇവ പാവകാഃ
 29 തസ്യ ശബ്ദേന വിത്രേസുർ ങ്ചോർതാശ് ച വിദുദ്രവഃ
 മുച്ഛുസ് ചാശ്രുശോകാർതാഃ സുഷുപ്താ ചാപി സൈന്ധവാഃ
 30 താംസ് ഇ സർവാൻ നരശ്രേഷ്ഠഃ സർവതോ വിചരൻ ബലി
 അലാതചക്രവദ് രാജഞ് ശരജാലൈഃ സമർപയത്
 31 തദ് ഇന്ദ്ര ജാലപ്രതിമം ബാണജാലം അമിത്രഹാ
 വ്യസൃജദ് ദിഷ്ടു സർവാസു മഹേന്ദ്ര ഇവ വജ്രഭൃത
 32 മോലജാലനിഭം സൈന്ധ്യം വിദാര്യ സ രവിപ്രഭഃ

വിബലൗ കൗരവശ്രേഷ്ഠഃ ശരഭീവ ദിവാകരഃ

അധ്യായം 77

1 [വി]

തതോ ഗാഞ്ചീവദ്രച്ഛുരോ യുദ്ധായ സമവസ്ഥിതഃ
വിബഭൗ യുധി ദുർധർഷോ ഹിമവാൻ അചലോ യഥാ
2 തതഃ സൈന്ധവ യോധാസ് തേ പുനർ ഏവ വ്യവസ്ഥിതാഃ
വിമുഞ്ചന്തഃ സുസംരണ്ണാഃ ശരവർഷാണി ഭാരത
3 താൻ പ്രസഹ്യ മഹാവീര്യഃ പുനർ ഏവ വ്യവസ്ഥിതാൻ
തതഃ പ്രോവാച കൗന്തേയോ മുമൂർഷഞ് ശ്ലക്ഷ്ണയാ ശിരാ
4 യുധ്യധ്വം പരയാ ശക്ത്യാ യതധ്വം ച വധേ മമ
കുര്യധ്വം സർവകാര്യാണി മഹദ് വോ ഭയം ആഗതം
5 ഏഷ യോത്സ്യാമി വഃ സർവാൻ നിവാര്യ ശരവാഹുരാം
തിഷ്ഠ്യധ്വം യുദ്ധമനസോ ദർപം വിനയിതാസ്തി വഃ
6 ഏതാവദ് ഉക്ത്വാ കൗരവ്യോ രക്ഷാ ഗാഞ്ചീവദ്രത് തദാ
തതോ ിഥ വചനം സ്മൃത്വാ ഭ്രാതൃർ ജ്യേഷ്ഠസ്യ ഭാരത
7 ന ഹന്തവ്യാ രണേ താത ക്ഷത്രിയാ വിജിഗീഷവഃ
ജേതവ്യാശ് ചേതി യത് പ്രോക്തം ധർമ്മരാജ്ഞാ മഹാത്മനാ
ചിന്തയാം ആസ ച തദാ ഫൽഗുനഃ പുഷ്പർഷഭഃ
8 ഇത്യ് ഉക്തോ ിഹം നരേന്ദ്രേണ ന ഹന്തവ്യാ നൃപാ ഇതി
കഥം തൻ ന മൃഷേഹ സ്യാദ് ധർമ്മരാജ വചഃ ശ്രഭം
9 ന ഹന്ത്യേരംഗ് ച രാജാനോ രാജ്ഞാശ് ചാജ്ഞാ കൃതാ ഭവേത്
ഇതി സഞ്ചിന്ത്യ സ തദാ ഭ്രാതൃഃ പ്രിയഹിതേ രതഃ
പ്രോവാച വാക്യം ധർമ്മജ്ഞഃ സന്ധവാൻ യുദ്ധദുർമദാൻ
10 ബാലാൻ സ്ത്രീയോ വാ യുഷ്ണാകം ന ഹനിഷ്യേ വ്യവസ്ഥിതാൻ
യശ് ച വക്ഷ്യതി സംഗ്രാമേ തവാസ്തീതി പരാജിതഃ
11 ഏതച്ഛുക്ത്വാ വചോ മഹ്യം കുര്യധ്വം ഹിതം ആത്മനഃ
അതോ ിന്യഥാ കൃച്ഛഗതാ ഭവിഷ്യഥ മഹാർഭിതാഃ
12 ഏവം ഉക്ത്വാ തു താൻ വിരാൻ യുയധേ കുര്യപംഗവഃ
അത്യരാവാൻ അസംരണ്ണഃ സംരണ്ണൈർ വിജിഗീഷുഭിഃ
13 തതഃ ശതസഹസ്രാണി ശരാണാം നതപർവണാം
മുച്യുഃ സൈന്ധവാ രാജംസ് തദാ ഗാഞ്ചീവധന്വനി
14 സ താൻ ആതപതഃ ക്രൂരാൻ ആശീവിഷവിഷോപമാൻ
ചിച്ഛേദ നിശിതൈർ ബാണൈർ അന്തരൈവ ധനഞ്ജയഃ
15 ചിന്തയാ തു താൻ ആശ്ര ഗമാൻ കങ്കപത്രാഞ് ശിലാശിതാൻ

ഏകൈകം ഏഷ ദശഭീർ ബിഭേദേ സമരേ ശരൈഃ
 16 തതഃ പ്രാസാംഗ് ച ശക്തിംഗ് ച പുനർ ഏവ ധനഞ്ജയേ
 ജയദ്രഥം ഹതം സൃത്വാ ചിക്ഷിപുഃ സൈന്ധവാ നൃപാഃ
 17 തേഷാം കിരീടി സങ്കൽപം മോഘം ചക്രേ മഹാമനാഃ
 സർവാംസ് താൻ അന്തരാ ചരിത്വാ മുദാ ചക്രോശ പാണ്ഡവഃ
 18 തഥൈവാപതതാം തേഷാം യോധാനാം ജയ ഗൃദ്ധിനാം
 ശിരാംസി പാതയാം ആസ ഭല്ലൈഃ സംനതപർവഭിഃ
 19 തേഷാം പ്രദ്രവതാം ചൈവ പുനർ ഏവ ച ധാവതാം
 നിവർത്തതാം ച ശബ്ദോ fദ്രുത് പൂർണസ്യേവ മഹോദയഃ
 20 തേ വധ്യമാനാസ് തു തദാ പാർഥേനാമിത തേജസാ
 യഥാപ്രാണം യഥോത്സാഹം യോധയാം ആസുർ അർജുനം
 21 തതസ് തേ ഫൽഗുനേനോജൗ ശരൈഃ സംനതപർവഭിഃ
 കൃതാ വിസഞ്ജ്ഞാ ഭൂയിഷ്ടാഃ ക്ലാന്തവാഹന സൈനികാഃ
 22 താംസ് തു സർവാൻ പരിഗ്ലാനാൻ വിദിത്വാ ധൃതരാഷ്ട്രജാ
 ദുഃശലാ ബാലം ആദായ നപ്ലാരം പ്രയയൗ തദാ
 സുരഥസ്യ സുതം വീരം രഥേനാനാഗസം തദാ
 23 ശാന്ത്യ് അർഥം സർവയോധാനാം അഭ്യഗച്ഛത പാണ്ഡവം
 സാ ധനഞ്ജയം ആസാദ്യ മുമോചാർതസ്വരം തദാ
 ധനഞ്ജയോ fപി താം ദൃഷ്ട്വാ ധനുർ വിസസൃജേ പ്രഭുഃ
 24 സമുത്സൃഷ്ട ധനുഃ പാർഥോ വിധിവദ് ഭഗിനീം തദാ
 പ്രാഹ കിം കരവാണീതി സാ ച തം വാക്യം അബ്രവീത്
 25 ഏഷ തേ ഭരതശ്രേഷ്ഠ സ്വസ്രീയസ്യാത്മജഃ ശിശ്രൂഃ
 അഭിവാദയതേ വീര തം പശ്യ പുരുഷർഷഭ
 26 ഇത്യ് ഉക്തസ് തസ്യ പിതരം സ പപ്രച്ഛാർജുനസ് തദാ
 ക്യാസാവ് ഇതി തതോ രാജൻ ദുഃശലാ വാക്യം അബ്രവീത്
 27 പിതൃശോകാഭിസന്തപ്തോ വിഷാദാർതോ fസ്യ വൈ പിതാ
 പഞ്ചത്വം അഗമദ് വീര യഥാ തൻ മേ നിബോധ ഹ
 28 സ പൂർവം പിതരം ശ്രുത്വാ ഹതം യുദ്ധേ ത്വയാനഘ
 ത്വാം ആഗതം ച സംശ്രുത്യ യുദ്ധായ ഹയസാരിണം
 പിതൃഗ് ച മൃത്യുദുഃഖാർതോ fജഹാത് പ്രാണാൻ ധനഞ്ജയ
 29 പ്രാപ്തോ ബീഭത്സുർ ഇത്യ് ഏവ നാമ ശ്രുതൈവ തേ fനഘ
 വിഷാദാർതഃ പപാതോർവ്യാ മമാര ച മമാത്മജഃ
 30 തം തു ദൃഷ്ട്വാ നിപതിതം തതസ് തസ്യാത്മജം വിഭോ

ഗൃഹീത്യാ സമന്പ്രാപ്താ ത്യാം അദ്യ ശരണൈഷിണീ
 31 ഇത്യ് ഉക്ത്വാർത്ഥസ്വരം സാതു മുമോച ധൃതരാഷ്ട്രജാ
 ദീനാ ദീനം സ്ഥിതം പാർഥം അബ്രുവീച് ചാപ്യ് അധോമുഖം
 32 സ്വസാരം മാമ വേക്ഷസ്വ സ്വസ്രീയാത്മമം ഏവ ച
 കർതും അർഹസി ധർമ്മജ്ഞ ദയാം മയി കരൂദൃഹ
 വിസ്മൃത്യ കരുരാജാനം തം ച മന്ദം ജയദ്രഥം
 33 അഭിമന്യോർ യഥാ ജാതഃ പരിക്ഷിത് പരവീര ഹാ
 തഥായം സുരഥാജ് ജാതോ മമ പൗത്രോ മഹാഭുജ
 34 തം ആദായ നരവ്യാഘ്രേ സമ്പ്താപ്താസ്മി തവാന്തികം
 ശമാർഥം സർവയോധാനാം ശൃണു ചേദം വചോ മമ
 35 ആഗതോ *f*യം മഹാബാഹോ തസ്യ മന്ദസ്യ പൗത്രകഃ
 പ്രസാദം അസ്യ ബാലസ്യ തസ്മാത് ത്യാം കർതും അർഹസി
 36 ഏഷ പ്രസാദ്യ ശീരസാ മയാ സാർധം അരിന്ദമ
 യാചതേ ത്യാം മഹാബാഹോ ശമം ഗച്ഛ ധനഞ്ജയ
 37 ബാലസ്യ ഹതബന്ധോസ് ച പാർഥ കിം ചിദ് അജാനതഃ
 പ്രസാദം കരു ധർമ്മജ്ഞ മാ മന്യുവശം അന്വഗാഃ
 38 തം അനാര്യം നൃശംസം ച വിസ്മൃത്യാസ്യ പിതാമഹം
 ആഗഃ കാരിണം അത്യർഥം പ്രസാദം കർതും അർഹസി
 39 ഏവം ബ്രുവത്യാം കരുണം ദുഃശലായാം ധനഞ്ജയഃ
 സംസൃത്യ ദേവീം ഗാന്ധാരിം ധൃതരാഷ്ട്രം ച പാർഥിവം
 പ്രോവാച ദുഃഖശോകാർതഃ ക്ഷത്രധർമ്മം വിഗർഹയൻ
 40 ധിക് തം ദുര്യോധനം ക്ഷുദ്രം രാജ്യലുബ്ധം ച മാനിനം
 യത്കൃതേ ബാന്ധവഃ സർവേ മയാ നീതാ യമക്ഷയം
 41 ഇത്യ് ഉക്ത്വാ ബഹു സാന്ത്വാദി പ്രസാദം അകരോജ് ജയഃ
 പരിഷ്ഠജ്യ ച താം പ്രീതോ വിസസർജ ഗൃഹാൻ പ്രതി
 42 ദുഃശലാ ചാപി താൻ യോധാൻ നിവാര്യ മഹതോ രണാത്
 സമ്പൂജ്യ പാർഥം പ്രയയൗ ഗൃഹാൻ പ്രതി ശുഭാനനാ
 43 തതഃ സൈന്ധവകാൻ യോധാൻ വിനിർജിത്യ നരർഷഭഃ
 പുനർ ഏവാന്വധാവത് സ തം ഹയം കാമചാരിണം
 44 സസാര യജ്ഞിയം വീരോ വിധിവത് സ വിശാം പതേ
 താരാമൃഗം ഇവാകാശേ ദേവദേവഃ പിനാക ധൃക്
 45 സ ച വാജീ യഥേഷ്ടേന താംസ് താൻ ദേശാൻ യഥാസുഖം
 വിചചാര യഥാകാമം കർമ്മ പാർഥസ്യ വർധയൻ

46 ക്രമേണ സഹയസ് ത്വ ഏവം വിചരൻ ഭരതർഷഭ
മണിപൂര പതേർ ദേശം ഉപായാത് സഹ പാണ്ഡവഃ

അധ്യായം 78

ശ്രുത്വാ തു നൃപതിർ വീരം പിതരം ബഭ്രു വാഹനഃ
നിര്യയൗ വിനയേനാര്യോ ബ്രാഹ്മണാർഘ്യ പുരഃസരഃ
2 മണിപൂരേശ്വരം ത്വ ഏവം ഉപയാതം ധനഞ്ജയഃ
നാഭ്യനന്ദത മേധാവീ ക്ഷത്രധർമ്മം അനുസ്മരൻ
3 ഉവാച ചൈനം ധർമാത്മാ സ മന്യുഃ ഫൽഗുനസ് തദാ
പ്രക്രിയേയം ന തേ യുക്താ ബഹിസ് ത്വം ക്ഷത്രധർമ്മതഃ
4 സംരക്ഷ്യമാണം തുരഗം യൗധിഷ്ഠിരം ഉപാഗതം
യജ്ഞിയം വിഷയാനേ മാം നായോത്സീഃ കിം ന പുത്രക
5 ധിക്ത്വാം അസ്തു സുദുർബ്ബദ്ധിം ക്ഷത്രധർമ്മവിശാരദഃ
യോ മാം യുദ്ധായ സമ്പ്രാപ്തം സാമ്നൈവാഥോ ത്വം അഗ്രഹിഃ
6 ന ത്വയാ പുരുഷാർഥശ് ച കശ് ചിദ് അസ്തീഹ ജീവതാ
യസ് ത്വം സ്തീവദ് യഥാ പ്രാപ്തം സാമ്നാ മാം പ്രത്യഗ്രഹ്ണഥാഃ
7 യദ്യ് അഹം നൃസ്തൃഗസ്തസ് ത്വാം ആഗച്ഛേയം സുദുർമതേ
പ്രക്രിയേയം തതോ യുക്താ ഭവേത് തവ നരാധമ
8 തം ഏവം ഉക്തം ഭർത്രാ തു വിദിത്വാ പന്നഗാത്മജാ
അമൃഷ്യമാണാ ഭിത്തോർവീം ഉല്പപി തം ഉപാഗമത്
9 സാ ദദർശ തതഃ പുത്രം വിമൃശന്തം അധോമുഖം
സന്തർജ്യമാനം അസക്തദ് ഭർത്രാ യുദ്ധാർഥിനാ വിഭോ
10 തതഃ സാ ചാരുസർവാംഗീ തം ഉപേത്യോരഗാത്മജാ
ഉല്പപി പ്രാഹ വചനം ക്ഷത്രധർമ്മവിശാരദാ
11 ഉല്പപീം മാം നിബോധ ത്വം മാതരം പന്നഗാത്മജാ
കുരുഷ്യ വചനം പുത്ര ധർമ്മസ് തേ ഭവിതാ പരഃ
12 യുധ്യസ്വൈനം കുരുശ്രേഷ്ഠം ധനഞ്ജയം അരിന്ദമ
ഏവം ഏഷ ഹി തേ പ്രീതോ ഭവിഷ്യതി ന സംശയഃ
13 ഏവം ഉദ്ധർഷിതോ മാത്രാ സ രാജാ ബഭ്രു വാഹനഃ
മനശ് ചക്രേ മഹാതേജാ യുദ്ധായ ഭരതർഷഭ
14 സംനഹ്യ കാഞ്ചനം വർമ്മ ശിരസ് ത്രാണം ച ഭാനുമത്
തുണീ രശത സംബാധം ആരുരോഹ മഹാരഥം
15 സർവോപകരണൈർ യുക്തം യുക്തം അഗ്രൈർ മനോജയൈഃ
സുചക്രോപസ്തരം ധീമാൻ ഹേമഭാണധ പരിഷ്കൃതം
16 പരമാർചിതം ഉച്ഛിത്യ ധ്വജം സിംഹം ഹിരണ്യം
പ്രയയൗ പാർഥം ഉദ്ദിശ്യ സ രാജാ ബഭ്രു വാഹനഃ

17 തതോ ിഭ്യേത്യ ഹയം വിരോ യജ്ഞിയം പാർഥ രക്ഷിതം
 ഗ്രാഹയാം ആസ പുരുഷൈർ ഹയശിക്ഷാ വിശാരദൈഃ
 18 ഗൃഹീതം വാജീനം ദൃഷ്ട്വാ പ്രീതാത്മാ സധനജയഃ
 പുത്രം രഥസഥം ഭൂമിഷ്ടഃ സംന്യവാരയദ് ആഹവേ
 19 തതഃ സ രാജാ തം വീരം ശരവ്രാതൈഃ സഹസ്രശഃ
 അർദയാം ആസ നിശിതൈർ ആശീവിഷവിഷോപമൈഃ
 20 തയോഃ സമഭവദ് യുദ്ധം പിതൃഃ പുത്രസ്യ ചാതുലം
 ദേവാസുരരണപ്രഖ്യം ഉഭയോഃ പ്രീയമാണയോഃ
 21 കിരീടിനം തു വിവ്യായ ശരേണ നതപർവണാ
 ജതു ദേശേ നരവ്യാഘ്രഃ പ്രഹസൻ ബഭ്രു വാഹനഃ
 22 സോ ിഭ്യഗാത് സഹ പുംഖേന വൽമീകം ഇവ പന്നശഃ
 വിനിർഭിദ്യ ച കൗന്തേയം മഹീതലം അഥാവിശത്
 23 സ ഗാവ്യേവേദനോ ധീമാൻ ആലംബ്യ ധനുർ ഉത്തമം
 ദിവ്യം തേജഃ സമാവിശ്യ പ്രമീത ഇവ സംബഭൗ
 24 സ സഞ്ജ്ഞാം ഉപലഭ്യാഥ പ്രശസ്യ പുരുഷർഷഭഃ
 പുത്രം ശക്രാത്മജോ വാക്യം ഇദം ആഹ മഹീപതേ
 25 സായു സായു മഹാബാഹോ വത്സ ചിത്രാംഗദാത്മജ
 സദൃശം കർമ്മ തേ ദൃഷ്ട്വാ പ്രീതിമാൻ അസ്മി പുത്രക
 26 വിമുഞ്ചാമ്യ് ഏഷ ബാണാംസ് തേ പുത്ര യുദ്ധേ സമിരോ ഭവ
 ഇത്യ് ഏവം ഉക്ത്വാ നാരാചൈർ അഭ്യവർഷദ് അമിത്രഹാ
 27 താൻ സ ഗാണധീവനിർമുക്താൻ വജ്രാശനിസമപ്രഭാൻ
 നാരാചൈർ അച്ഛിനദ് രാജാ സർവാൻ ഏവ ത്രിധാ ത്രിധാ
 28 തസ്യ പാർഥഃ ശരൈർ ദിവൈർ ധ്വജം ഹേമപരിഷ്കൃതം
 സുവർണതാലപ്രതിമം ക്ഷുരേണാപാഹരദ് രഥാത്
 29 ഹയാംഗ് ചാസ്യ മഹാകായാൻ മഹാവേഗപരാക്രമാൻ
 ചകാര രാജേണാ നിർജീവാൻ പ്രഹസൻ പാണ്ഡവർഷഭഃ
 30 സ രഥാദ് അവതീര്യാശു രാജാ പരമകോപനഃ
 പദാതിഃ പിതരം കോപാദ് യോധയാം ആസ പാണ്ഡവം
 31 സമ്പ്രീയമാണഃ പാണ്ഡുനാം ഋഷഭഃ പുത്ര വിക്രമാത്
 നാത്യർഥം പീഡയാം ആസ പുത്രം വജ്രധരാഥമഃ
 32 സ ഹന്യമാനോ വിമുഖം പിതരം ബഭ്രു വാഹനഃ
 ശരൈർ ആശീവിഷാകാരൈഃ പുനർ ഏവാർദയദ് ബലീ
 33 തതഃ സ ബാല്യാത് പിതരം വിവ്യായ ഹൃദി പത്രീണാ

നിശിതേന സുപുഞ്ചേന ബലവദ് ബഭ്രു വാഹനഃ
 34 സ ബാണസ് തേജസാ ദീപ്തോ ജ്വലന് ഇവ ഹതാശനഃ
 വിവേശ പാണ്ഡവം രാജൻ മർമ ഭിത്യാതിദുഃഖ കൃത്
 35 സ തേനാതിഭൃശം വിധഃ പുത്രേണ കരുനന്ദനഃ
 മഹീം ജഗാമ മോഹാർത്തസ് തതോ രാജൻ ധനഞ്ജയഃ
 36 തസ്മിൻ നിപതിതേ വീരേ കൗരവാണാം ധൃരന്ധരേ
 സോ ഫപി മോഹം ജഗാമാശു തതശ് ചിത്രാംഗദാ സുതഃ
 37 വ്യായമ്യ സംയുഗേ രാജാ ദൃഷ്ട്യാ ച പിതരം ഹതം
 പൂർവം ഏവ ച ബാണൗഘൈർ ഗാഢവിഭോ ഫർജ്ജനേന സഃ
 38 ഭർതാരം നിഹതം ദൃഷ്ട്യാ പുത്രം ച പതിതം ഭൂവി
 ചിത്രാംഗദാ പരിത്രസ്താ പ്രവിവേശ രണാജിരം
 39 ശോകസന്തപ്ത ഹൃദയാ തദതീ സാ തതഃ ശുഭാ
 മണിപൂര പതേർ മാതാ ദദർശ നിഹതം പതിം

അധ്യായം 79

1 [വി]

തതോ ബബു വിധം ഭീരുർ വിലപ്യ കമലേക്ഷണാ
മുമോഹ ദുഃഖാദ് ദുർധർഷാ നിപപാത ച ഭൂതലേ
2 പ്രതിലഭ്യ ച സാ സഞ്ജ്ഞാം ദേവീ ദിവ്യവപുർ ധരാ
ഉല്പപിം പന്നഗസുതാം ദൃഷ്ട്വേദം വാക്യം അബ്രവീത്
3 ഉല്പപി പശ്യ ഭർതാരം ശയാനം നിഹതം രണേ
ത്വക്ത്രേ മമ പുത്രേണ ബാലേന സമീതിഞ്ജയം
4 നന്ദ ത്വം ആര്യേ ധർമ്മജ്ഞാ നന്ദ ചാസി പതിവ്രതാ
യത് ത്വക്ത്രേ ിയം പതിതഃ പതിസ് തേ നിഹതോ രണേ
5 കിം തു സർവാപരാധോ ിയം യദി തേ ിദ്യ ധനഞ്ജയഃ
ക്ഷമസ്വ യാച്യമാനാ മേ സഞ്ജീവയ ധനഞ്ജയം
6 നന്ദ ത്വം ആര്യേ ധർമ്മജ്ഞാ ത്രൈലോക്യവിദിതാ ശൂഭേ
യദ് ഘാതയിത്വാ ഭർതാരം പുതേണേഹ ന ശോചസി
7 നാഹം ശോചാമി തനയം നിഹതം പന്നഗാത്മജേ
പതിം ഏവ തു ശോചാമി യസ്യാതിഥ്യം ഇദം കൃതം
8 ഇത്യ് ഉക്ത്വാ സാ തദാ ദേവീം ഉല്പപിം പന്നഗാത്മജാം
ഭർതാരം അഭിഗമ്യേദം ഇത്യ് ഉവാച യശസിനി
9 ഉത്തിഷ്ട കുരുമുഖ്യസ്യ പ്രിയകാമമമ പ്രിയ
അയം അശ്വോ മഹാബാഹോ മയാ തേ പരിമോക്ഷിതഃ
10 നന്ദ നാമ ത്വയാ വീരധർമരാജസ്യ യജ്ഞിയഃ
അയം അശ്വോ ിനസർതവ്യഃ സ ശേഷേ കിം മഹീതലേ
11 ത്വയി പ്രാണാഃ സമായത്താഃ കരൂണാം കുരുനന്ദന
സ കസ്താത് പ്രാണദോ ിന്യേഷാം പ്രാണാൻ സന്ത്യക്തവാൻ അസി
12 ഉല്പപി സാധു സമ്പശ്യ ഭർതാരം നിഹതം രണേ
പുത്രം ചൈനം സമുത്സാഹ്യ ഘാതയിത്വാ ന ശോചസി
13 കാമം സ്വപിതു ബാലോ ിയം ഭൂമൗ പ്രേതഗതിം ഗതഃ
ലോഹിതാക്ഷോ ഗുഡാകേശോ വിജയഃ സാധു ജീവതു
14 നാപരാധോ ിസ്തി സുഭഗേ നരാണാം ബഹുഭാര്യതാ
നാരിണാം തു ഭവത്യ് ഏതൻ മാ തേ ഭൂദ് ബുദ്ധിർ ഊദൃശീ
15 സഖ്യം ഹ്യ് ഏതത് കൃതം ധാത്രാ ശാശ്വതം ചാവ്യയം ച ഹ
സഖ്യം സമഭിജാനീഹി സത്യം സംഗതം അസ്തു തേ
16 പുത്രേണ ഘാതയിത്യേമം പതിം യദി ന മേ ിദ്യ വൈ

ജീവനം ദർശയസ്യാ അദ്യ പരിത്യക്ഷയാമി ജീവിതം
 17 സാഹം ദുഃഖാനിതാ ഭീരു പതിപുത്ര വിനാകൃതാ
 ഇഹൈവ പ്രായം ആശിഷ്യേ പ്രേക്ഷന്യാസ് തേ ന സംശയഃ
 18 ഇത്യ ഉക്ത്വാ പന്നഗസുതാം സപതീം ചൈത്രവാഹിനി
 തതഃ പ്രായം ഉപാസീനാ ഇഷ്ടീം ആസീജ് ജനാധിപ

അധ്യായം 80

1 [വി]

തഥാ വിലപ്യോപരതാ ഭർതൂഃ പാദൗ പ്രഗൃഹ്യ സാ
ഉപവിഷ്യാഭവദ് ദേവി സോച്ഛ്യാസം പുത്രം ഈക്ഷതി
2 തതഃ സഞ്ജ്ഞാം പുനർ ലബ്ധ്വാ സ രാജാ ബഭ്രു വാഹനഃ
മാതരം താം അഥാലോക്യ രണഭ്രമാവ് അഥാവ്രവീത്
3 ഇതോ ദുഃഖതരം കിം ന യൻ മേ മാതാ സുഖൈധിതാ
ഭ്രമൗ നിപതിതം വീരം അനുശേതേ മൃതം പതിം
4 നിഹന്താരം രണേ ിരീണാം സർവശസ്ത്രഭൃതാം വരം
മയാ വിനിഹതം സംഖ്യേ പ്രേക്ഷതേ ദുർമരം ബത
5 അഹോ ിസ്യാ ഹൃദയം ദേവ്യാ ദൃഢം യൻ ന വിദീര്യതേ
വ്യൂഢോരസ്തം മഹാബാഹുഃ പ്രേക്ഷന്ത്യാ നിഹതം പതിം
6 ദുർമരം പുരുഷേണേഹ മന്യേ ഹ്യ് അധ്യന്ത് അനാഗതേ
യത്ര നാഹം ന മേ മാതാ വിപ്രയുജ്യേത ജീവിതാത്
7 അഹോ ധിക് കുരുവീരസ്യ ഹ്യ് ഉരഃ സ്ഥം കാഞ്ചനം ഭൂവി
വ്യപവിദ്ധം ഹതസ്യേഹ മയാ പുത്രേണ പശ്യത
8 ഭോ ഭോ പശ്യത മേ വീരം പിതരം ബ്രാഹ്മണാ ഭൂവി
ശയാനം വീരശയനേ മയാ പുത്രേണ പാതിതം
9 ബ്രാഹ്മണാഃ കുരുമുഖ്യസ്യ പ്രയുക്താ ഹയസാരിണഃ
കർവന്തു ശാന്തികാം ത് അദ്യ രണേ യോ ിയം മഹാഹതഃ
10 വ്യാദിശന്തു ച കിം വിപ്രാഃ പ്രായശ്ചിത്തം ഇഹാദ്യ മേ
സുന്ദ്രശംസസ്യ പാപസ്യ പിതൃഹന്തു രണാജീരേ
11 ദുശ്ചരാ ദ്വാദശ സമാ ഹത്യാ പിതരം അദ്യ വൈ
മമേഹ സുന്ദ്രശംസസ്യ സംവീതസ്യാസ്യ ചർമണാ
12 ശിരഃ കപാലേ ചാസൈവ ഭുഞ്ജതഃ പിതൃർ അദ്യ മേ
പ്രായശ്ചിത്തം ഹി നാസ്ത്ത് അന്യദ് ധത്യാദ്യ പിതരം മമ
13 പശ്യ നാഗോത്തമ സുതേ ഭർതാരം നിഹതം മയാ
കൃതം പ്രിയം മയാ തേ ിദ്യ നിഹത്യ സമരേ ിർജ്ജുനം
14 സോ ിഹം അപ്യ് അദ്യ യാസ്യാമി ഗതിം പിതൃനിഷേവിതാം
ന ശക്നോമ്യ് ആത്മനാത്മാനം അഹം ധാരയിതും ശുഭേ
15 സാ ത്വം മയി മൃതേ മാതസ് തഥാ ഗാണധീവധനിനി
ഭവ പ്രീതിമതീ ദേവി സത്യേനാത്മാനം ആലഭേ
16 ഇത്യ് ഉക്ത്വാ സ തദാ രാജാ ദുഃഖശോകസമാഹതഃ

ഉപസ്യത്യ മഹാരാജ ദുഃഖാദ് വചനം അബ്രവീത്
 17 ശൃണ്വതു സർവഭൂതാനി സ്ഥാവരാണി ചരാണി ച
 ത്വം ച മാതർ യഥാസത്യം ബ്രവീമി ഭുജഗോത്തമേ
 18 യദി നോത്തിഷ്ഠതി ജയഃ പിതാ മേ ഭരതർഷഭഃ
 അസ്മിന്ന് ഏവ രണോദ്ദേശേ ശോഷയിഷ്യേ കലേവരം
 19 ന ഹി മേ പിതരം ഹത്യാ നിഷ്കൃതിർ വിദ്യതേ ക്വ ചിത്
 നരകം പ്രതിപത്യാമി ശ്രുവം ഗുരു വധാർദിതഃ
 20 വീരം ഹി ക്ഷത്രിയം ഹത്യാ ഗോശതേന പ്രമുച്യതേ
 പിതരം തു നിഹത്യൈവം ദുസ്തരാ നിഷ്കൃതിർ മയാ
 21 ഏഷ ഹ്യ ഏകോ മഹാതേജാഃ പാണ്ഡുപുത്രോ ധനഞ്ജയഃ
 പിതാ ച മമ ധർമാത്മാ തസ്യ മേ നിഷ്കൃതിഃ കൃതഃ
 22 ഇത്യ ഏവം ഉക്ത്വാ നൃപതേ ധനഞ്ജയ സുതോ നൃപഃ
 ഉപസ്യത്യാഭവത് ഇഷ്ടീം പ്രായോപേതോ മഹാമതിഃ

അധ്യായം 81

1 [വ]

പ്രായോപവിഷ്യേ നൃപതൗ മണിപുരേശ്വരേ തദാ
 പിതൃശോകസമാവിഷ്യേ സഹ മാത്രാ പരന്തപ
 2 ഉല്പഥി ചിന്തയാം ആസ തദാ സഞ്ജീവനം മണിം
 സ ചോപാതിഷ്ഠത തദാ പന്നഗാനാം പരായണം
 3 തം ഗൃഹീത്വാ തു കൗരവ്യ നാഗരാജപതേഃ സുതാ
 മനഃ പ്രഹ്ലാദനീം വാചം സൈനികാനാം അമാബ്രുവീത്
 4 ഉത്തിഷ്ട മാം ശുചഃ പുത്ര നൈഷ ജിഷ്ണുസ് ത്വയാ ഹതഃ
 അജേയഃ പുരുഷൈർ ഏഷ ദേവൈർ വാപി സ വാസവൈഃ
 5 മയാ തു മോഹിനീ നാമ മായൈഷാ സബ്രയോജിതാ
 പ്രിയാർഥം പുരുഷേന്ദ്രസ്യ പിതൃസ് തേ ദൃഢ യശസിനഃ
 6 ജിജ്ഞാസുർ ഹ്യ ഏഷ വൈ പുത്രബലസ്യ തവ കൗരവഃ
 സംഗ്രാമേ യുധ്യതോ രാജൻ നാഗതഃ പരവീരഹാ
 7 തസ്മാദ് അസി മയാ പുത്ര യുദ്ധാർഥം പരിചോദിതഃ
 മാ പാപം ആത്മനഃ പുത്ര ശങ്കേമാസ് ത്വ അബ്ദ് അപി പ്രഭോ
 8 ഋഷീർ ഏഷ മഹാതേജഃ പുരുഷഃ ശാശ്വതോ ദിവ്യയഃ
 നൈനം ശക്തോ ഹി സംഗ്രാമേ ജേതും ശക്ത്രോ ിപി പുത്രക
 9 അയം തു മേ മണിർ ദിവ്യഃ സമാനീതോ വിശാം പതേ
 മൃതാൻ മൃതാൻ പന്നഗേന്ദ്രാൻ യോ ജീവയതി നിത്യദാ
 10 ഏതം അന്യോരസി ത്വം തു സ്ഥാപയസ്വ പിതൃഃ പ്രഭോ
 സഞ്ജീവിതം പുനഃ പുത്ര തതോ ഭൃഷ്യാസി പാണ്ഡവം
 11 ഇത്യ് ഉക്തഃ സ്ഥാപയാം ആസ തന്യോരസി മണിം തദാ
 പാർഥസ്യാമിത തേജഃ സ പിതൃഃ സ്നേഹാദ് അപാക കൃത്
 12 തസ്മിൻ ന്യന്തേ മണൗ വീര ജിഷ്ണുർ ഉജ്ജീവിതഃ പ്രഭഃ
 സുപ്തോത്ഥിത ഇവോത്തസ്മൗ മൃഷ്ടലോഹിത ലോചനഃ
 13 തം ഉത്ഥിതം മഹാത്മാനം ലബ്ധസഞ്ജ്ഞം മനസിനം
 സമീക്ഷ്യ പിതരം സ്വസ്ഥം വവന്ദേ ബഭ്രു വാഹനഃ
 14 ഉത്ഥിതേ പുരുഷവ്യാഘ്രേ പുനർ ലക്ഷ്മീവതി പ്രഭോ
 ദിവ്യാഃ സുമനസഃ പുണ്യാ വവൃഷേ പാകശാസനഃ
 15 അനാഹതാ ദുന്ദയഃ പ്രണേദുർ മോലനിസ്വനഃ
 സാധു സാധ്യ് ഇതി ചാകാശേ ബഭ്രുവ സുമഹാസ്വനഃ
 16 ഉത്ഥായ തു മഹാബാഹുഃ പര്യാശ്വസ്മോ ധനഞ്ജയഃ

ബഭ്രു വാഹനം ആലിംഗ്യ സമാജിഹ്വത മൂർധനി
 17 ദദർശ ചാവിദുരേ ിന്ധ്യ മാതരം ശോകകർശിതാം
 ഉല്പപ്യാ സഹ തിഷ്ഠന്തിം തതോ ിപ്ലച്ഛദ് ധനഞ്ജയഃ
 18 കിം ഇദം ലക്ഷ്യതേ സർവം ശോകവിന്ധ്യേ ഹർഷവത്
 രണാജിരം അമിത്രംല്ല യദി ജാനാസി ശംസ മേ
 19 ജനനീ ച കിമർഥം തേ രണഭ്രൂമിം ഉപാഗതാ
 നാഗേന്ദ്ര ദുഹിതാ ചേയം ഉല്പപീ കിം ഇഹാഗതാ
 20 ജാനാമ്യ് അഹം ഇദം യുദ്ധം ത്വയാ മദ്വചനാത് കൃതം
 സ്ത്രീണാം ആഗമനേ ഹേതും അഹം ഇച്ഛാമി വേദിതും
 21 തം ഉവാച തതഃ പൃഷ്ഠോ മണിപുര പതിസ് തദാ
 പ്രസാദ്യ ശിരസാ വിദ്വാൻ ഉല്പപീ പ്ലച്ഛതാം ഇതി

അധ്യായം 82

1 [അർജുന]

കിം ആഗമനകൃത്യം തേ കൗരവ്യ കലനന്ദിനി
 മണിപൂര പതേർ മാതുസ് തമൈവ ച രണാജിരേ
 2 കച് ചിത് കശലകാമാസി രാജേണാ ിസ്യ ഭൂജഗാത്മജേ
 മമ വാ ചഞ്ചലാപാംഗേ കച് ചിത് ത്വം ശുഭം ഇച്ഛസി
 3 കച് ചിത് തേ പൃഥുല ശ്രോണിനാപ്രിയം ശുഭദർശനേ
 അകാർഷം അഹം അജ്ഞാനാദ് അയം വാ ബഭ്രു വാഹനഃ
 4 കച് ചിച് ച രാജപുത്രീ തേ സപത്നീ ചൈത്രവാഹിനി
 ചിത്രാംഗദാ വരാഭോഹാ നാപരാധ്യതി കിം ചന
 5 തം ഉവാചോരഗ പതേർ ദുഹിതാ പ്രഹസന്ത്യ് അഥ
 ന മേ ത്വം അപരാഭോ ിസി ന നൃപോ ബഭ്രു വാഹനഃ
 ന ജനിത്രീ തഥാസ്യേയം മമ യാ പ്രേഷ്യവത് സ്ഥിതാ
 6 ശ്രൂയതാം യദ് യഥാ ചേദം മയാ സർവം വിചേഷ്ടിതം
 ന മേ കോപസ് ത്വയാ കാര്യഃ ശിരസാ ത്വാം പ്രസാദയേ
 7 ത്വത് പ്രീത്യർഥം ഹി കൗരവ്യ കൃതം ഏതൻ മയാനല
 യത് തച് ഛൂണ മഹാബാഹോ നിഖിലേന ധനഞ്ജയ
 8 മഹാഭാരത യുദ്ധേ യത് ത്വയാ ശാന്തനവോ നൃപഃ
 അധർമേണ ഹതഃ പാർഥ തസ്യേഷാ നിഷ്കൃതിഃ കൃതാ
 9 ന ഹി ഭീഷ്മസ് ത്വയാ വീര യുധുമാനോ നിപാതിതഃ
 ശിഖണ്ഡിനാ തു സംസക്തസ് തം ആശ്രിത്യ ഹതസ് ത്വയാ
 10 തസ്യ ശാന്തിം അകൃത്വാ തു ത്യജേസ് ത്വം യദി ജീവിതം
 കർമണാ തേന പാപേന പതേഥാ നിരയേ ധ്രുവം
 11 ഏഷാ തു വിഹിതാ ശാന്തിഃ പുത്രാദ് യാം പ്രാപ്തവാൻ അസി
 വസുഭിർ വസുധാ പാല ഗംഗയാ ച മഹാമതേ
 12 പുരാ ഹി ശ്രൂതം ഏതദ് വൈ വസുഭിഃ കഥിതം മയാ
 ഗംഗായാസ് തീരം ആഗമ്യ ഹതേ ശാന്തനവേ നൃപേ
 13 ആപ്സത്യ ദേവാ വസവഃ സമേത്യ ച മഹാനദീം
 ഇദം ഉഠച്ചർ വചോ ഘോരം ഭാഗീരഥ്യാ മതേ തദാ
 14 ഏഷ ശാന്തനവോ ഭീഷ്മോ നിഹതഃ സവ്യസാചിനാ
 അയുധുമാനഃ സംഗ്രാമേ സംസക്തോ ിന്യേന ഭാമിനി
 15 തദ് അനേനാഭിഷംഗേണ വയം അപ്യ് അർജുനം ശുഭേ
 ശാപേന യോജയാമേതി തഥാസ്ത്വ് ഇതി ച സാബ്രവീത്

16 തദ് അഹം പിതൂർ ആവേദ്യ ഭൃശം പ്രവൃഥിതേന്ദ്രിയാ
 അഭവം സ ച തച് ശ്രുത്യാ വിഷ്വാദം അഗമത് പരം
 17 പിതാ ഇ മേ വസൂൻ ഗത്യാ ത്വദർഥം സമയാചത
 പുനഃ പുനഃ പ്രസാദ്യൈനാംസ് ത ഏവം ഇദം അബ്രുവൻ
 18 പുനസ് തസ്യ മഹാഭാഗ മണിപുരേശ്വരോ യുവാ
 സ ഏനം രണമധ്യ സ്ഥം ശരൈഃ പാതയിതാ ഭൂവി
 19 ഏവം കൃതേ സ നാഗേന്ദ്ര മുക്തശാപോ ഭവിഷ്യതി
 ഗച്ഛേതി വസൂഭിശ് ചോക്തോ മമ ചേദം ശശംസ സഃ
 20 തച് ശ്രുത്യാ ത്വം മയാ തസ്താച് ഛാപാദ് അസി വിമോക്ഷിതഃ
 ന ഹി ത്യാം ദേവരാജോ ിപി സമരേഷു പരാജയേത്
 21 ആത്മാ പുത്രഃ സ്മൃതസ് തസ്താത് തേനേഹാസി പരാജിതഃ
 നാത്ര ദോഷോ മമ മതഃ കഥം വാ മന്യസേ വിഭോ
 22 ഇത്യ ഏവം ഉക്തോ വിജയഃ പ്രസന്നാത്മാബ്രുവിദ് ഇദം
 സർവം മേ സുപ്രിയം ദേവി യദ് ഏതത് കൃതവത് അസി
 23 ഇത്യ ഉക്താമാബ്രുവിത് പുത്രം മണിപുരേശ്വരം ജയഃ
 ചിത്രാംഗദായാഃ ശൃണ്വന്ത്യാഃ കൗരവ്യ ഭൂഹിതൃസ് തഥാ
 24 യുധിഷ്ഠിരസ്യാശ്വമേധഃ പരാം ചൈത്രീം ഭവിഷ്യതി
 തത്രാഗച്ഛേഃ സഹാമാത്യോ മാതൃഭൃയാം സഹിതോ നൃപ
 25 ഇത്യ ഏവം ഉക്തഃ പാർഥേന സ രാജാ ബഭ്രു വാഹനഃ
 ഉവാച പിതരം ധീമാൻ ഇദം അസ്രാവിലേക്ഷണഃ
 26 ഉപയാസ്യാമി ധർമ്മജ്ഞ ഭവതഃ ശാസനാദ് അഹം
 അശ്വമേധേ മഹായജ്ഞേ ദ്വിജാതിപരിവേഷകഃ
 27 മമ ത്വ് അനഗ്രഹാർഥായ പ്രവിശസ്വ പുരം സ്വകം
 ഭാര്യാഭൃയാം സഹ ശത്രുപ്ല മാ ഭൂത് തേ ിത്ര വിചാരണാ
 28 ഉഷിത്രോഹ വിശല്യസ് ത്വം സുഖം സ്വേ വേശ്മനി പ്രഭോ
 പുനർ അശ്യാനഗമനം കർതാസി ജയതാം വര
 29 ഇത്യ ഉക്തഃ സ ഇ പുത്രേണ തദാ വാനരകേതനഃ
 സ്മൃതൻ പ്രോവാച കൗന്തേയസ് തദാ ചിത്രാംഗദാ സുതം
 30 വിദിതം തേ മഹാബാഹോ യഥാ ദിക്ഷാം ചരാമ്യ് അഹം
 ന സ താവത് പ്രവേഷ്യാമി പുരം തേ പൃഥുലോചന
 31 യഥാകാമം പ്രയാത്യ് ഏഷ യജ്ഞിയശ് ച തുരംഗമഃ
 സ്വസ്തി തേ ിസ്മു ഗമിഷ്യാമി ന സമാനം വിദ്യതേ മമ
 32 സ തത്ര വിധിവത് തേന പൂജിതഃ പാകശാസനിഃ

ഭാര്യഭൃംഗം അഭ്യന്തരം: പ്രായാഭ് ഭരതസന്തമ:

അധ്യായം 83

1 [വി]

സ തു വാജീ സമുദ്രാന്താം പര്യേത്യ പൃഥിവീം ഇമാം
 നിവൃത്തോ ിഭിമുഖോ രാജന്യേന നാഗാഹവയം പുരം
 2 അനഗച്ഛംഗ് ച തേജസീ നിവൃത്തോ ിഥ കിരീടദ്രത്
 യദൃച്ഛയാ സമാപേദേ പുരം രാജഗൃഹം തദാ
 3 തം അഭയാശഗതം രാജാ ജരാസന്ധാത്മജാത്മജഃ
 ക്ഷത്രധർമ്മേ സ്ഥിതോ വീരഃ സമരായാജ്ജഹാവ ഹ
 4 തതഃ പുരാത് സ നിഷ്കൃത്യ രഥീ ധന്വീ ശരീ തലീ
 മേഘസന്ധിഃ പദാതിം തം ധനഞ്ജയം ഉപാദ്രവത്
 5 ആസാദ്യ ച മഹാതേജാ മേഘസന്ധീർ ധനഞ്ജയം
 ബാലഭാവൻ മഹാരാജ പ്രോവാചേദം ന കൗശലാത്
 6 കിം അയം ചാര്യതേ വാജീ സ്തീമധ്യ ഇവ ഭാരത
 ഹയം ഏനം ഹരിഷ്യാമി പ്രയത്സ്യ വിമോക്ഷണേ
 7 അദത്താനനയോ യുദ്ധേ യദി ത്വം പിതൃഭിർ മമ
 കരിഷ്യാമി തവാതിഥ്യം പ്രഹരപ്രഹരാമി വാ
 8 ഇത്യ് ഉക്തഃ പ്രത്യുവാചൈനം പാണ്ഡവഃ പ്രഹസന് ഇവ
 വിഘ്നകർതാ മയാ വാര്യ ഇതി മേ വ്രതം ആഹിതം
 9 ദ്രാത്രാ ജ്യേഷ്ഠേന നൃപതേ തവാപി വിദിതം ധ്രുവം
 പ്രഹരസ്യ യഥാശക്തി ന മന്യൂർ വിദ്യതേ മമ
 10 ഇത്യ് ഉക്തഃ പ്രാഹരത് പൂർവം പാണ്ഡവം മഗധേശ്വരഃ
 കിരഞ് ശരസഹസ്രാണി വർഷാണീവ സഹസ്രദൃക്
 11 തതോ ഗാഞ്ധീവദ്വച് ഛരോ ഗാഞ്ധീവപ്രേഷിതൈഃ ശരൈഃ
 ചകാര മോഘാംസ് താൻ ബാണാൻ അയത്താദ് ഭരതർഷഭ
 12 സ മോഘം തസ്യ ബാണൗഘം കൃത്യാ വാനരകേതനഃ
 ശരാൻ മൃമോച ജലിതാൻ ദീപ്ലാസ്യാൻ ഇവ പന്നഗൻ
 13 ധ്വജേ പതാകാ ദണ്ഡേഷു രഥയന്ത്രേ ഹയേഷു ച
 അന്യേഷു ച രഥാംഗേഷു ന ശരീരേ ന സാരഥൗ
 14 സംരക്ഷ്യമാണഃ പാർഥേന ശരീരേ ഫൽഗുനസ്യ ഹ
 മന്യമാനഃ സ്വവീര്യം തൻ മാഗധഃ പ്രാഹിണോച് ഛരാൻ
 15 തതോ ഗാഞ്ധീവദ്വച് ഛരോ മാഗധേന സമാഹതഃ
 ബഭൗ വാസന്തിക ഇവ പലാശഃ പുഷ്പിതോ മഹാൻ
 16 അവധ്യമാനഃ സോ ിഭ്യേല്ലൻ മാഗധഃ പാണ്ഡവർഷഭം

തേന തസ്മൗ സ കൗരവ്യ ലോകവീരസ്യ ദർശനേ
 17 സവ്യസാചീ തു സക്രഭോ വിക്രഷ്യ ബലവദ്യനഃ
 ഹയാംഗ് ചകാര നിർദ്ദേഹാൻ സാരഥേഗ് ച ശിരോ fഹരത്
 18 ധനുഗ് ചാസ്യ മഹച് ചിത്രം ക്ഷരേണ പ്രചകർത ഹ
 ഹസ്താവാപം പതാകാം ച ധ്വജം ചാസ്യ നൃപാതയത്
 19 സ രാജാ വ്യഥിതോ വ്യശ്വോ വിധനുർ ഹതസാരഥിഃ
 ഗദാം ആദായ കൗന്തേയം അഭിദൂദ്രാവ വേഗവാൻ
 20 തസ്യാപതത ഏവാശു ഗദാം ഹേമപരിഷ്കൃതാം
 ശരൈഗ് ചകർത ബഹുധാ ബഹുഭിർ ഗൃധവാജിഭൈഃ
 21 സാ ഗദാ ശകലീഭൂതാ വിശീർണമണിബന്ധനാ
 വ്യാലീ നിർമുച്യമാനേവ പപാതാസ്യ സഹസ്രയാ
 22 വിരഥം തം വിധന്യാനം ഗദയാ പരിവർജിതം
 നൈച്ഛത് താഡയിതും ധീമാൻ അർജുനഃ സമരാഗ്രണീഃ
 23 തത ഏനം വിമനസം ക്ഷത്രധർമേ സമാസഥിതം
 സാന്ത്വപൂർവ്വം ഇദം വാക്യം അബ്രവീത് കപികേതനഃ
 24 പര്യാപ്തഃ ക്ഷത്രധർമോ fയം ദർശിതഃ പുത്ര ഗമ്യതാം
 ബഹദ് ഏതത് സമരേ കർമ്മ തവ ബാലസ്യ പാർഥിവ
 25 യുധിഷ്ഠിരസ്യ സന്ദേശോ ന ഹന്തവ്യാ നൃപാ ഇതി
 തേന ജീവസി രാജംസ് ത്വം അപരാഭോ fപി മേ രണേ
 26 ഇതി മത്യാ സ ചാത്മാനം പ്രത്യദിഷ്ടം സ്മ മാഗധഃ
 തഥ്യം ഇത്യ് അവഗമ്യേനം പ്രാഞ്ജലിഃ പ്രത്യപൂജയത്
 27 തം അർജുനഃ സമാശ്വാസ്യ പുനർ ഏവേദം അബ്രവീത്
 ആഗന്തവ്യം പരാം ചൈത്രീം അശ്വമേധേ നൃപസ്യ നഃ
 28 ഇത്യ് ഉക്തഃ സ തഥേത്യ് ഉക്ത്വാ പൂജയാം ആസ തം ഹയം
 ഫൽഗുനം ച യുധാം ശ്രേഷ്ഠം വിധിവത് സഹദേവജഃ
 29 തതോ യഥേഷ്ടം അഗമത് പുനർ ഏവ സ കേസരീ
 തതഃ സമുദ്രതീരേണ വംഗാൻ പുണ്യാൻ സ കേരലാൻ
 30 തത്ര തത്ര ച ഭൂരിണി മേച്ഛ സൈന്യാന്യ് അനേകഭഃ
 വിജിഗ്യേ ധനുഷാ രാജൻ ഗാണധീവേന ധനഞ്ജയഃ

അധ്യായം 84

1 [വി]

മാഗധേനാർചിതോ രാജൻ പാണ്ഡവഃ ശ്ലേതവാഹനഃ
 ദക്ഷിണാം ദിശം ആസ്മായ ചാരയാം ആസ തം ഹയം
 2 തതഃ സ പുനർ ആവൃത്യ ഹയഃ കാമചരോ ബലീ
 ആസസാദ പുരീം രമ്യാം ചേദീനാം ശുക്തിസാഹ്യയാം
 3 ശരഭേണാർചിതസ് തത്ര ശിശുപാലാത്മജേന സഃ
 യുദ്ധപൂർവേണ മാനേന പുജയാ ച മഹാബലഃ
 4 തത്രാർചിതോ യയൗ രാജംസ് തദാ സ തുരഗോത്തമഃ
 കാശീൻ അന്ധ്രാൻ കോസലാംഗ് ച കിരാതാൻ അഥ തംഗനാൻ
 5 തത്ര പുജാം യഥാന്യായം പ്രതിഗൃഹ്യ സ പാണ്ഡവഃ
 പുനർ ആവൃത്യ കൗന്തേയോ ദശാർണാൻ അഗമത് തദാ
 6 തത്ര ചിത്രാംഗദോ നാമ ബലവാൻ വസുധാധിപഃ
 തേന യുദ്ധം അഭൂത് തസ്യ വിജയസ്യാതി ദൈരവം
 7 തം ചാപി വശം ആനീയ കിരീടീ പുരുഷർഷഭഃ
 നിഷാദരാജേണാ വിഷയം ഏകലവ്യസ്യ ജമിവാൻ
 8 ഏകലവ്യ സുതശ് ചൈനം യുദ്ധേന ജഗ്രഹേ തദാ
 തതശ് ചക്രേ നിഷാദൈഃ സ സംഗ്രാമം രോമഹർഷണം
 9 തതസ് തം അപി കൗന്തേയഃ സമരേഷ്ജ് അപരാജിതഃ
 ജിഗായ സമരേ വീരോ യജ്ഞവിഘ്നാർഥം ഉദ്യതം
 10 സ തം ജിത്വാ മഹാരാജ നൈഷാദിം പാകശാസനിഃ
 അർചിതഃ പ്രയയൗ ഭൂയോ ദക്ഷിണം സലിലാർണവം
 11 തത്രാപി ദ്രവിയൈർ അന്ധ്രൈ റൈദ്രൈർ മാഹിഷകൈർ അപി
 തഥാ കോല്ല ഗിരേയൈശ് ച യുദ്ധം ആസീത് കിരീടിനഃ
 12 തുരഗസ്യ വശേനാഥ സുരാഷ്ട്രാൻ അഭിതോ യയൗ
 ഗോകർണം അപി ചാസാദ്യ പ്രഭാസം അപി ജമിവാൻ
 13 തതോ ദ്വാരവതീം രമ്യാം വൃഷ്ണീവീരാഭിരക്ഷിതാം
 ആസസാദ യഹഃ ശ്രീമാൻ കുരുരാജസ്യ യജ്ഞിയഃ
 14 തം ഉന്മഥ്യ ഹയശ്രേഷ്ഠം യാദവാനാം കമാരകാഃ
 പ്രയയുസ് താംസ് തദാ രാജൻ ഉഗ്രസേനോ ന്യുവാരയത്
 15 തതഃ പുര്യാ വിനിഷ്ഠ്യ വൃഷ്ണസകപതിസ് തദാ
 സഹിതോ വസുദേവേന മാതൃലേന കിരീടിനഃ
 16 തൗ സമേത്യ കുരുശ്രേഷ്ഠം വിധിവത് പ്രീതിപൂർവകം

പരയാ ഭരതശ്രേഷ്ഠം പൂജയാ സമവസഥിതൗ
 തതസ് താഭ്യാം അനുജ്ഞാതോ യയൗ യേന ഹയോ ഗതഃ
 17 തതഃ സ പശ്ചിമം ദേശം സമുദ്രസ്യ തദാ ഹയഃ
 ക്രമേണ വ്യചരത് സ്തീതം തതഃ പഞ്ചനദം യയൗ
 18 തസ്മാദ് അപി സ കൗരവ്യ ഗാന്ധാരവിഷയം ഹയഃ
 വിചചാര യഥാകാമം കൗന്തേയാനഗതസ് തദാ
 19 തത്ര ഗാന്ധാരരാജേന യുദ്ധം ആസീൻ മഹാത്മനഃ
 ഘോരം ശക്തിപുത്രേണ പൂർവ്വൈവരാന്സാരിണാ

അധ്യായം 85

1 [വി]

ശകനേസ്തു സുതോ വീരോ ഗാന്ധാരാണാം മഹാരഥഃ
 പ്രയുദ്യയൗ ഗുഡാകേശം സൈന്യേന മഹതാ വൃതഃ
 ഹസ്ത്യശ്വരഥപൂർണേന പതാകാധജമാലിനാ
 2 അമൃഷ്യമാണാസ്തേ യോധാ നൃപതേഃ ശകനേർ വധം
 അഭ്യയഃ സഹിതാഃ പാർഥം പ്രഗൃഹീതശരസനാഃ
 3 താൻ ഉവാച സ ധർമാത്മാ ബീഭത്സുർ അപരാജിതഃ
 യുധിഷ്ഠിരസ്യ വചനം ന ച തേ ജഗൃഹൂർ ഹിതം
 4 വാര്യമാണാസ്തു പാർഥേന സാന്ത്വപൂർവ്വം അമർഷിതാഃ
 പരിവാര്യ ഹയം ജഗ്മുസ്തതശ്ച ചക്രോധ പാണ്ഡവഃ
 5 തതഃ ശിരാംസി ദീപ്താഗ്രൈസ്തേഷാം ചിച്ഛേദ പാണ്ഡവഃ
 ക്ഷുഭൈർ ഗാബധീവനിർമുക്തൈർ നാതിയതാദ് ഇവാർജുനഃ
 6 തേ വധ്യമാനാഃ പാർഥേന ഹയം ഉത്സൃജ്യ സംദ്രമാത്
 ന്യവർത്തത മഹാരാജ ശരവർഷാർദിതാ ദൃശം
 7 വിതുദ്യമാനസ്തൈശ്ചാപി ഗാന്ധാരൈഃ പാണ്ഡവർഷഭഃ
 ആദിശ്യാദിശ്യ തേജസ്മി ശിരാംസ്യ ഏഷാം നൃപാതയത്
 8 വധ്യമാനേഷു തേഷ്ച ആജൗ ഗാന്ധാരേഷു സമന്തതഃ
 സ രാജാ ശകനേഃ പുത്രഃ പാണ്ഡവം പ്രത്യവാരയത്
 9 തം യുധ്യമാനം രാജാനം ക്ഷത്രധർമ്മേ വ്യവസ്ഥിതം
 പാർഥോ ബ്രവീൻ ന മേ വധ്യാ രാജാനോ രാജശാസനാത്
 അലം യുദ്ധേന തേ വീര ന തേ സ്തസ്മി അദ്യ പരാജയഃ
 10 ഇത്യ ഉക്തസ്തദ് അനാദൃത്യ വാക്യം അജ്ഞാനമോഹിതഃ
 സ ശക്രസമകർമാണം അവാകിരത സായകൈഃ
 11 തസ്യ പാർഥഃ ശിരസ്ത്രാണം അർധചന്ദ്രേണ പത്രിണാ
 അപാഹരദ് അസംദ്രാന്തോ ജയദ്രഥശിരോ യഥാ
 12 തദ് ദൃഷ്ട്വാ വിസ്മയം ജഗ്മുർ ഗാന്ധാരാഃ സർവ ഏവ തേ
 ഇച്ഛതാ തേന ന ഹതോ രാജേത്യ അപി ച തേ വിദുഃ
 13 ഗാന്ധാരരാജപുത്രസ്തു പലായനക്രതക്ഷണഃ
 ബഭൗ തൈർ ഏവ സഹിതസ്ത്രൈസ്തഃ ക്ഷുദ്രമുഗൈർ ഇവ
 14 തേഷാം തു തരസാ പാർഥസ്തത്രൈരവ പരിധാവതാം
 വിജഹാരോത്തമാംഗാനി ഭൈലൈഃ സംനതപർവദിഃ
 15 ഉച്ഛിതാംസ്തു ഭൂജാൻ കേ ചിൻ നാബുധ്യന്ത ശരൈർ ഹൃതാൻ

ശരൈർ ഗാഞ്ചീവനിർമുക്തൈഃ പൃഥുഭിഃ പാർഥ ചോദിതൈഃ
 16 സംഭ്രാന്തനരനാഗാശ്ച അഥ തദ് വിദ്രുതം ബലം
 ഹതവിധ്യസ്തുഭൃയിഷ്ടം ആവർത്തത മുഹൂർ മുഹൂഃ
 17 ന ഹ്യ് അദൃശ്യന്ത വീരസ്യ കേ ചിദ് അഗ്രേ fഗ്ര്യകർമണഃ
 രിപവഃ പാത്യമാനാ വൈ യേ സഹേയുർ മഹാശരാൻ
 18 തതോ ഗാന്ധാരരാജസ്യ മന്ത്രിവൃദ്ധ പുരഃസരാ
 ജനനീ നിര്യയൗ ഭീതാ പുരസ്തുത്യാർഘ്യം ഉത്തമം
 19 സാ ന്യവാരയദ് അവ്യഗ്രാ തം പുത്രം യുദ്ധദുർമദം
 പ്രസാദയാം ആസ ച തം ജിഷ്ണം അക്ലിഷ്ടകാരിണം
 20 താം പുജയിത്വാ കൗന്തേയഃ പ്രസാദം അകരോത് തദാ
 ശകന്യേശ് ചാപി തനയം സാന്ത്വയന് ഇദം അബ്രവീത്
 21 ന മേ പ്രിയം മഹാബാഹോ യത് തേ ബുദ്ധിർ ഇയം കൃതാ
 പ്രതിയോദ്ധും അമിത്രാപ്ല ഭ്രാതൈവ ത്വം മമാനഘ
 22 ഗാന്ധാരീം മാതരം സൃത്വാ ധൃതരാഷ്ട്ര കൃതേന ച
 തേന ജീവസി രാജംസ് ത്വം നിഹതാസ് ത്വ് അനുഗാസ് തവ
 23 മൈവം ഭൂഃ ശാമ്യതാം വൈരം മാ തേ ഭൂദ് ബുദ്ധിർ ഈദൃശീ
 ആഗന്തവ്യം പരാം ചൈത്രീം അശ്വമേധേ നൃപസ്യ നഃ

അധ്യായം 86

1 [വി]

ഇത്യ് ഉക്താനയയൗ പാർഥോ ഹയം തം കാമചാരിണാം
 ന്യവർത്തത തതോ വാജീ യേന നാഗാഹവയം പുരം
 2 തം നിവൃത്തം തു ശുശ്രാവ ചാരേണൈവ യുധിഷ്ഠിരഃ
 ശ്രുത്വാർജ്ജുനം കശലിനം സ ച ഹൃഷ്ടമനാഭവത്
 3 വിജയസ്യ ച തത് കർമ്മ ഗാന്ധാരവിഷയേ തദാ
 ശ്രുത്വാന്യേഷു ച ദേശേഷു സ സുപ്രീതോ ിഭവൻ നൃപഃ
 4 ഏതസ്മിന് ഏവ കാലേ തു ദ്വാദശീം മാഘപാക്ഷികീം
 ഇഷ്ടം ഗൃഹീത്വാ നക്ഷത്രം ധർമ്മരാജോ യുധിഷ്ഠിരഃ
 5 സമാനായു മഹാതേജാഃ സർവാനു ഭ്രാതൃൻ മഹാമനാഃ
 ഭീമം ച നകലം ചൈവ സഹദേവം ച കൗരവഃ
 6 പ്രോവാചേദം വചഃ കാലേ തദാ ധർമ്മദൃതാം വരഃ
 ആമന്ത്യ വദതാം ശ്രേഷ്ഠോ ഭീമം ഭീമപരാക്രമം
 7 ആയാതി ഭീമസേനാസൗ സഹാശ്വേന തവാന്ജഃ
 യഥാ മേ പുരുഷാഃ പ്രാഹുർ യേ ധനഞ്ജയ സാരിണഃ
 8 ഉപസമിതശ് ച കാലോ ിയം അഭിതോ വർത്തതേ ഹയഃ
 മാഘീ ച പൗർണമാസീയം മാസഃ ശേഷോ വൃകോദര
 9 തത് പ്രസമാപ്യതു വിദ്വാംസോ ബ്രാഹ്മണാ വേദപാരഗാഃ
 വാജീമേധാർഥ സിദ്ധ്യർഥം ദേശം പശ്യതു യജ്ഞിയം
 10 ഇത്യ് ഉക്തഃ സ തു തച് ചക്രേ ഭീമോ നൃപതിശാസനം
 ഹൃഷ്ടഃ ശ്രുത്വാ നരപതേർ ആയാന്തം സവ്യസാചിനം
 11 തതോ യയൗ ഭീമസേനഃ പ്രാജ്ഞൈഃ സ്ഥപതിഭിഃ സഹ
 ബ്രാഹ്മണാൻ അഗ്രതഃ കൃത്വാ കശലാൻ യജ്ഞകർമ്മസു
 12 തം സ ശാലചയ ഗ്രാമം സമ്പ്രതോലീ വിടങ്കിനം
 മാപയാം ആസ കൗരവ്യോ യജ്ഞവാടം യഥാവിധി
 13 സദഃ സപതീ സദനം സാഗ്നീധ്രം അപി ചോത്തരം
 കാരയാം ആസ വിധിവൻ മണിഹേമവിഭൂഷിതം
 14 സ്തംഭാൻ കനകചിത്രാംശ് ച തോരണാനി ബൃഹന്തി ച
 യജ്ഞായതന ദേശേഷു ദത്താ ശുദ്ധം ച കാഞ്ചനം
 15 അന്തഃപുരാണി രാജ്ഞാം ച നാനാദേശനിവാസിനാം
 കാരയാം ആസ ധർമാത്മാ തത്ര തത്ര യഥാവിധി
 16 ബ്രാഹ്മണാനാം ച വേശ്യാനി നാനാദേശസമേയുഷാം

കാരയാം ആസ ഭീമഃ സ വിവിധാനി ഹ്യ് അനേകശഃ
 17 തഥാ സന്വേഷയാം ആസ ദൂതാൻ നൃപതിശാസനാത്
 ഭീമസേനോ മഹാരാജ രാജ്ഞാം അക്ലിഷ്ടകർമ്മണാം
 18 തേ പ്രിയാർഥം കരുപതേർ ആയയൂർ നൃപസത്തമാഃ
 രത്താന്യ് അനേകാന്യ് ആദായ സ്ത്രീയോ ിശ്യാൻ ആയുധാനി ച
 19 തേഷാം നിവിശതാം തേഷു ശിബിരേഷു സഹസ്രശഃ
 നർദതഃ സാഗരസ്യേവ ശബ്ദോ ദിവം ഇവാസ്മശത്
 20 തേഷാം അഭയാഗതാനാം സ രാജാ രാജീവലോചനഃ
 വ്യാദിദേശാന പാനാനി ശയ്യാശ് ചാപ്യ് അതി മാനുഷാഃ
 21 വാഹനാനാം ച വിവിധാഃ ശാലാഃ ശാലീക്ഷ്യ ഗോരണ്ഡൈഃ
 ഉപേതാഃ പുരുഷവ്യാഘ്ര വ്യാദിദേശ സ ധർമ്മരാട്
 22 തഥാ തസ്മിൻ മഹായജ്ഞേ ധർമ്മരാജസ്യ ധീമതഃ
 സമാജശൂർ മുനിഗണാ ബഹവോ ബ്രഹ്മവാദിനഃ
 23 യേ ച ദ്വിജാതിപ്രവരാസ് തത്രാസൻ പൃഥിവീപതേ
 സമാജശൂഃ സ ശിഷ്യാംസ് താൻ പതിജഗ്രാഹ കൗരവഃ
 24 സർവാംശ് ച താൻ അനയയാ യാവദ് ആവസഥാദ് ഇതി
 സ്വയം ഏവ മഹാതേജാ ദംഭം ത്യക്ത്വാ യുധിഷ്ഠിരഃ
 25 തതഃ കൃത്വാ സ്ഥപതയഃ ശിൽപിനോ ിന്വേ ച യേ തദാ
 കൃത്സ്മം യജ്ഞവിധിം രാജൻ ധർമ്മരാജ്ഞേ ന്യവേദയൻ
 26 തച് ശ്രുത്വാ ധർമ്മരാജഃ സ കൃതം സർവം അനിന്ദിതം
 ഹൃഷ്ടരൂപോ ിവേദ് രാജാ സഹ ഭ്രാതൃഭിർ അച്യുതഃ

അധ്യായം 87

1 [വി]

തസ്മിൻ യജ്ഞേ പ്രവൃത്തേ തു വാമിനോ ഹേതുവാദിനഃ
ഹേതുവാദാൻ ബഹുൻ പ്രാഹുഃ പരസ്സരജിഗീഷവഃ
2 ദദൃശൂസ് തം നൃപതയോ യജ്ഞസ്യ വിധിം ഉത്തമം
ദേവേന്ദ്രസ്യേവ വിഹിതം ഭീമേന കരുനന്ദന
3 ദദൃശൂസ് തോരണാന്യ് അത്ര ശാതകംഭമയാനി തേ
ശയ്യാസനവിഹാരാംഗ് ച സുബഹുൻ രത്നഭൂഷിതാൻ
4 ഘടാൻ പാത്രീഃ കടാഹാനി കലശാൻ വർധമാനകാൻ
ന ഹി കിം ചിദ് അസൗവർണം അപശ്യംസ് തത്ര പാർഥിവാഃ
5 യുപാംഗ് ച ശാസ്ത്രപഠിതാൻ ദാരവാൻ ഹേമഭൂഷിതാൻ
ഉപക്ലൃ പ്ലാൻ യഥാകാലം വിധിവദ് ഭൂരി വർചസഃ
6 സ്ഥലജാ ജലജാ യേ ച പശവഃ കേ ചന പ്രഭോ
സർവാൻ ഏവ സമാനീതാംസ് താൻ അപശ്യന്ത തേ നൃപഃ
7 ഗാശ് ചൈവ മഹിഷീശ് ചൈവ തഥാ വൃദ്ധാഃ സ്ത്രീയോ fപി ച
ഔദകാനി ച സത്ത്വാനി ശ്യാപദാനി വയാംസി ച
8 ജരാധ്വജാന്യ് അണ്ഡജാനി സ്വേദജാന്യ് ഉദ്ഭിദാനി ച
പർവതാന്തപ വന്യാനി ഭൂതാനി ദദൃശൂശ് ച തേ
9 ഏവം പ്രമുദിതം സർവം പശുഗോധനധാന്യതഃ
യജ്ഞവാടം നൃപാ ദൃഷ്ട്വാ പരം വിസ്മയം ആഗമൻ
ബ്രാഹ്മണാനാം വിശാം ചൈവ ബഹു മൃഷ്ടാനം ഭൃദ്ധിമത്
10 പൂർണേ ശതസഹസ്രേ തു വിപ്രാണാം തത്ര ഭുഞ്ജതാം
ദുന്ദുഭിർ മേഘനിർഘോഷോ മുഹൂർ മുഹൂർ അതാഡ്യത
11 വിനനാദാസക്രത് സോ fഥ ദിവസേ ദിവസേ തദാ
ഏവം സ വവൃതേ യജ്ഞോ ധർമ്മരാജസ്യ ധീമതഃ
12 അന്നസ്യ ബഹവോ രാജന് ഉത്സർഗാഃ പർവതോപമാഃ
ദധികല്യാശ് ച ദദൃശൂഃ സർപിഷശ് ച ഹ്രദാഞ്ജനാഃ
13 ജംബൂദ്വീപോ ഹി സകലോ നാനാജനപരായതഃ
രാജന് അദൃശ്യതൈകസേഥാ രാജന്തസ് തസ്മിൻ മഹാക്രതൗ
14 തത്ര ജാതിസഹസ്രാണി പുരുഷാണാം തതസ് തതഃ
ഗൃഹീത്വാ ധനം ആജ്യൂർ ബഹുനി ഭരതർഷഭ
15 രാജാനഃ സ്രഗിണശ് ചാപി സുമൃഷ്ടമണികണ്ഡലാഃ
പര്യവേഷൻ ദ്വിജാഗ്ര്യാംസ് താഞ് ശതശോ fഥ സഹസ്രശഃ

16 വിവിധാന്യ അന്നപാനാനി പുഷ്പായേ ശൃണയായിനഃ
തേഷാം നൃപോപഭോജ്യാനി ബ്രാഹ്മണേഭ്യോ ദദുഃ സ്മൃതേ

അധ്യായം 88

1 [വി]

സമാഗതാൻ വേദ വിദോ രാജ്ഞൗ ച പൃഥിവീശ്വരാൻ

ദൃഷ്ട്വാ യുധിഷ്ഠിരോ രാജാ ഭീമസേനം അഥാബ്രുവീത്

2 ഉപയാതാ നരവ്യാഘ്രോ യ ഇമേ ജഗദ് ഈശ്വരാഃ

ഏതേഷാം ക്രിയതാം പൂജാ പൂജാർഹാ ഹി നരേശ്വരാഃ

3 ഇത്യ് ഉക്തഃ സ തഥാ ചക്രേ നരേന്ദ്രേണ യശസ്വിനാ

ഭീമസേനോ മഹാതേജാ യഥാഭ്യാം സഹ ഭാരത

4 അഥാഭ്യഗച്ഛദ് ഗോവിന്ദോ വൃഷ്ണിഭിഃ സഹധർമ്മജം

ബലദേവം പുരസ്കൃത്യ സർവപ്രാണഭൃതാം വരഃ

5 യുധുധാനേന സഹിതഃ പ്രദൃശ്ണേന ഗദേന ച

നിശംനോഥ സാംബേന തഥൈവ കൃതവർമ്മണാ

6 തേഷാം അപി പരാം പൂജാം ചക്രേ ഭീമോ മഹാഭുജഃ

വിവിശ്രുസ് തേ ച വേഷ്ണാനി രത്നവന്തി നരർഷഭാഃ

7 യുധിഷ്ഠിര സമീപേ തു കഥാന്തേ മധുസൂദനഃ

അർജുനം കഥയാം ആസ ബഹു സംഗ്രാമകർശിതം

8 സ തം പപ്രച്ഛ കൗന്തേയഃ പുനഃ പുനർ അറിന്ദമം

ധർമ്മരാധ് ഭ്രാതരം ജിഷ്ണും സമാചഷ്ടു ജഗത്പതിഃ

9 ആഗമദ് ദ്വാരകാവാസി മമാപ്തഃ പുരുഷോ നൃപ

യോ ിദ്രാക്ഷിത് പാണ്ഡവശ്രേഷ്ഠം ബഹു സംഗ്രാമകർശിതം

10 സമീപേ ച മഹാബാഹുഃ ആചഷ്ടു ച മമ പ്രഭോ

കുരു കാര്യാണി കൗന്തേയ ഹയമേധാർഥ സിദ്ധയേ

11 ഇത്യ് ഉക്തഃ പ്രത്യുവാചൈനം ധർമ്മരാജോ യുധിഷ്ഠിരഃ

ദിഷ്ട്വാ സ കശലീ ജിഷ്ണൂർ ഉപയാതി ച മാധവ

12 തവ യത് സന്ദിദേശാസൗ പാണ്ഡവാനാം ബലാഗ്രണിഃ

തദ് ആഖ്യാതും ഇഹേച്ഛാമി ഭവതാ യദുനന്ദന

13 ഇത്യ് ഉക്തേ രാജശാർദൂല വൃഷ്ണസുകപതിസ് തദാ

പ്രോവാചേദം വചോ വാമീ ധർമ്മാത്മാനം യുധിഷ്ഠിരം

14 ഇദം ആഹ മഹാരാജ പാർഥ വാക്യം നരഃ സ മാം

വാച്യോ യുധിഷ്ഠിരഃ കൃഷ്ണ കാലേ വാക്യം ഇദം മമ

15 ആഗമിഷ്യന്തി രാജാനഃ സർവതഃ കൗരവാൻ പ്രതി

തേഷാം ഏകൈകശഃ പൂജാ കാര്യേത്യ് ഏതത് ക്ഷമം ഹി നഃ

16 ഇത്യ് ഏതദ് വചനാദ് രാജാ വിജ്ഞാപ്യോ മമ മാനദ

ന തദാത്യയികം ഹി സ്യാദ് യദ് അർഘ്യാനയനേ ഭവേത്
 17 കർതും അർഹതി തദ് രാജാ ഭവാംഗ് ചാപ്യ് അനുമന്യതാം
 രാജദ്വേഷാദ് വിനശ്യേയുർ നേമാ രാജൻ പ്രജാഃ പുനഃ
 18 ഇദം അന്യച് ച കൗന്തേയ വചഃ സ പുരുഷോ fബ്രവീത്
 ധനഞ്ജയസ്യ നൃപതേ തൻ മേ നിഗദതഃ ശൃണു
 19 ഉപയാസ്യതി യജ്ഞം നോ മണിപൂര പതിർ നൃപഃ
 പുത്രോ മമ മഹാതേജാ ദയിതോ ബഭ്രു വാഹനഃ
 20 തം ഭവാൻ മദ് അപേക്ഷാർഥം വിധിവത് പ്രതിപൂജയേത്
 സ ഹി ഭക്തോ fനരകൺ ച മമ നിത്യം ഇതി പ്രഭോ
 21 ഇത്യ് ഏതദ് വചനം ശ്രുത്വാ ധർമരാജോ യുധിഷ്ഠിരഃ
 അഭിനന്ദ്യാസ്യ തദ് വാക്യം ഇദം വചനം അബ്രവീത്

അധ്യായം 89

1 [യ]

ശ്രുതം പ്രിയം ഇദം കൃഷ്ണ യത് ത്വം അർഹസി ഭാഷിതും
 തൻ മേ ധൃതരസപ്രഖ്യം മനോഹ്ലാദയതേ വിഭോ
 2 ബഹുനി കില യുദ്ധാനി വിജയസ്യ നരാധിപൈഃ
 പുനർ ആസൻ ഹൃഷീകേശ തത്ര തത്രേതി മേ ശ്രുതം
 3 മന്നിമിത്തം ഹി സ സദാ പാർഥഃ സുഖവിവർജിതഃ
 അതീവ വിജയോ ധീമാൻ ഇതി മേ ദൂയതേ മനഃ
 4 സഞ്ചിന്തയാമി വാർഷ്ണേയ സദാ കന്തീസൃതം രഹഃ
 കിം ന തസ്യ ശരീരേ ിസ്തി സർവലക്ഷണപൂജിതേ
 അനിഷ്ടം ലക്ഷണം കൃഷ്ണ യേന ദുഃഖാന്യ് ഉപാശ്ലതേ
 5 അതീവ ദുഃഖഭാഗീ സ സതതം കന്തിനന്ദനഃ
 ന ച പശ്യാമി ബിഭത്സോർ നിന്ദ്യം ഗാത്രേഷു കിം ചന
 ശ്രോതവ്യം ചേൻ മയൈതദ് വൈ തൻ മേ വ്യാഖ്യാതും അർഹസി
 6 ഇത്യ് ഉക്തഃ സ ഹൃഷീകേശോ ധ്യാത്വാ സുമഹദ് അന്തരം
 രാജാനം ഭോജരാജന്യവർധനോ വിഷ്ണുർ അബ്രവീത്
 7 ന ഹ്യ് അസ്യ നൃപതേ കിം ചിദ് അനിഷ്ടം ഉപലക്ഷയേ
 ഋതേ പുരുഷസിംഹസ്യ പിണ്ഡികേ ിസ്യാതികായതഃ
 8 താദ്യാം സ പുരുഷവ്യാഘ്രോ നിത്യം അധ്വസു യുജ്യതേ
 ന ഹ്യ് അന്യദ് അനുപശ്യാമി യേനാസൗ ദുഃഖഭാഗ് ജയഃ
 9 ഇത്യ് ഉക്തഃ സ കരുശ്രേഷ്ഠസ് തഥ്യം കൃഷ്ണേന ധീമതാ
 പ്രോവാച വൃഷ്ണീശാർദൂലം ഏവം ഏതദ് ഇതി പ്രഭോ
 10 കൃഷ്ണാ ഇ ദ്രൗപദീ കൃഷ്ണം തിര്യക് സാസുയം ഐക്ഷത
 പ്രതിജഗ്രാഹ തസ്യാസ് തം പ്രണയം ചാപി കേശിഹാ
 സഖ്യഃ സഖാ ഹൃഷീകേശഃ സാക്ഷാദ് ഇവ ധനഞ്ജയഃ
 11 തത്ര ഭീമാദയസ് തേ ഇ കരവോ യാദവാസ് തഥാ
 രേമുഃ ശ്രുത്വാ വിചിത്രാർഥാ ധനഞ്ജയ കഥാ വിഭോ
 12 തഥാ കഥയതാം ഏവ തേഷാം അർജുന സങ്കഥാഃ
 ഉപായാദ് വചനാൻ മർത്യോ വിജയസ്യ മഹാത്മനഃ
 13 സോ ിഭിഗമ്യ കരുശ്രേഷ്ഠം നമസ്കൃത്യ ച ബുദ്ധിമാൻ
 ഉപായാതം നരവ്യാഘ്രം അർജുനം പ്രത്യവേദയത്
 14 തച് ശ്രുത്വാ നൃപതിസ് തസ്യ ഹർഷബാഷ്പാകലേക്ഷണഃ
 പ്രിയാഖ്യാന നിമിത്തം വൈ ദദൗ ബഹുധനം തദാ

15 തതോ ദിതീയേ ദിവസേ മഹാഞ് ശബ്ദോ വ്യവർധത
 ആയാതി പുരുഷവ്യാഘ്രേ പാണ്ഡവാനാം ദുരന്ധരേ
 16 തതോ രേണഃ സമുദ്ഭൂതോ വിബഭൂ തസ്യ വാജിനഃ
 അഭിതോ വർത്തമാനസ്യ യഥോച്ഛെഃ ശ്രവസസ് തഥാ
 17 തത്ര ഹർഷകലാ വാചോ നരാണാം ശുശ്രൂവേ റ്റർജ്ജുനഃ
 ദിഷ്ട്യാസി പാർഥ കശലീ ധന്യോ രാജാ യുധിഷ്ഠിരഃ
 18 കോ റ്റന്യോ ഹി പൃഥിവീം കൃത്സ്നാം അവജിത്യ സ പാർഥിവാം
 ചാരയിത്യാ ഹയശ്രേഷ്ഠം ഉപായായാദ് ഭൂതേ റ്റർജ്ജുനം
 19 യേ വ്യതീതാ മഹാത്മാനോ രാജാനഃ സഗദാദയഃ
 തേഷാം അപീദൃശം കർമ്മ ന കിം ചിദ് അനശ്രൂശ്രമ
 20 നൈതദ് അന്യേ കരിഷ്യന്തി ഭവിഷ്യാഃ പൃഥിവീക്ഷിതഃ
 യത് ത്വം കുരു കലശ്രേഷ്ഠ ദുഷ്കരം കൃതവാൻ ഇഹ
 21 ഇത്യ ഏവം വദതാം തേഷാം നൃണാം ശ്രുതിസുഖാ ഗിരഃ
 ശൃണ്വൻ വിവേശ ധർമാത്മാ ഫൽഗുനോ യജ്ഞസംസ്കരം
 22 തതോ രാജാ സഹാമാത്യഃ കൃഷ്ണസ് ച യദുനന്ദനഃ
 ധൃതരാഷ്ട്രം പുരസ്കൃത്യ തേ തം പ്രത്യുദ്യയുസ് തദാ
 23 സോ റ്റഭിവാദ്യ പിതൃഃ പാദൗ ധർമ്മരാജസ്യ ധീമതഃ
 ഭീമാദീംശ് ചാപി സന്ധുജ്യ പര്യഷ്വജത കേശവം
 24 ഞൈഃ സമേത്യാർചിതസ് താൻ സ പ്രത്യർച്യ ച യഥാവിധി
 വിശശ്രാമാഥ ധർമാത്മാ തീരം ലബ്ധ്വേവ പാരഗഃ
 25 ഏതസ്മിൻ ഏവ കാലേ തു സ രാജാ ബഭ്രു വാഹനഃ
 മാതുഭ്യാം സഹിതോ ധീമാൻ കുരൂൻ അഭ്യോജഗാമ ഹ
 26 സ സമേത്യ കുരൂൻ സർവാൻ സർവൈർ ഞൈർ അഭിനന്ദിതഃ
 പ്രവിവേശ പിതാമഹ്യാഃ കുന്ത്യാ ഭവനം ഉത്തമം

അധ്യായം 90

1 [വി]

സ പ്രവീശ്യ യഥാന്യായം പാണ്ഡവാനാം നിവേശനം
 പിതാമഹീം അഭ്യവദത് സാമ്നാ പരമവൽഗുനാ
 2 തഥാ ചിത്രാംഗദാ ദേവീ കൗരവ്യസ്യാത്മജാപി ച
 പൃഥ്വാം കൃഷ്ണാം ച സഹിതേ വിനയേനാഭിജഗതഃ
 സുഭദ്രാം ച യഥാന്യായം യാഗ് ചാന്യാഃ കരു യോഷിതഃ
 3 ദദൗ കന്തി തതസ് താഭ്യാം രത്നാനി വിവിധാനി ച
 ദ്രൗപദീ ച സുഭദ്രാ ച യാഗ് ചാപ്യ് അന്യാ ദദുഃ സ്ത്രീയഃ
 4 ഊഷ്മതസ് തത്ര തേ ദേവ്യൗ മഹാർഹശയനാസനേ
 സുപൂജിതേ സ്വയം കന്ത്യാ പാർഥസ്യ പ്രിയകാമ്യയാ
 5 സ ച രാജാ മഹാവിര്യഃ പൂജിതോ ബഭ്രു വാഹനഃ
 ധൃതരാഷ്ട്രം മഹീപാലം ഉപതസ്തേമ യഥാവിധി
 6 യുധിഷ്ഠിരം ച രാജാനം ഭീമാദിംഗ് ചാപി പാണ്ഡവൻ
 ഉപഗമ്യ മഹാതേജാ വിനയേനാഭ്യവാദയത്
 7 സ ഞൈഃ പ്രേമ്ണാ പരിഷ്യാതഃ പൂജിതഗ് ച യഥാവിധി
 ധനം ചാസ്മൈ ദദുർ ഭൂരി പ്രീയമാണാ മഹാരഥാഃ
 8 തഥൈവ സ മഹീപാലഃ കൃഷ്ണം ചക്രഗദാധരം
 പ്രദ്യുതം ഇവ ഗോവിന്ദം വിനയേനോപതസ്ഥിവാൻ
 9 തസ്മൈ കൃഷ്ണോ ദദൗ രാജേണ മഹാർഹം അഭിപൂജിതം
 രഥം ഹേമപരിഷ്കാരം ദിവ്യാശ്വയുജം ഉത്തമം
 10 ധർമ്മരാജഗ് ച ഭീമഗ് ച യമജൗ ഫൽഗുനഗ് തഥാ
 പൃഥക്പൃഥഗ് അതീവൈനം മാനാർഹം സമപൂജയൻ
 11 തതസ് തൃതീയേ ദിവസേ സത്യവത്യാഃ സുതോ മുനിഃ
 യുധിഷ്ഠിരം സമഭ്യേത്യ വാഗ്മീ വചനം അബ്രവീത്
 12 അദ്യ പ്രഭൃതി കൗന്തേയ യജസ്വ സമയോ ഹി തേ
 മുഹൂർത്തോ യജ്ഞിയഃ പ്രാപ്തഗ് ചോദയന്തി ച യാജകാഃ
 13 അഹീനോ നാമ രാജേന്ദ്ര കൃതസ് തേ ിയം വികൽപവാൻ
 ബഹുത്വാത് കാഞ്ചനസ്യാസ്യ ഖ്യാതോ ബഹുസുവർണകഃ
 14 ഏവം ഏവ മഹാരാജ ദക്ഷിണാം ത്രിഗുണാം കരു
 ത്രിത്വം വ്രജതു തേ രാജൻ ബ്രാഹ്മണാ ഹ്യ് അത്ര കാരണം
 15 ത്രീൻ അശ്വമേധാൻ അത്ര ത്വം സമ്പ്രാപ്യ ബഹു ദക്ഷിണാൻ
 ജ്ഞാതിവധ്യാ കൃതം പാപം പ്രഹാസ്യസി നരാധിപ

16 പവിത്രം പരമം ഹ്യ ഏതത് പാവനാനാം ച പാവനം
 യദ് അശ്വമേധാവദ്ദഥം പ്രാപ്തസേ കരുനന്ദന
 17 ഇത്യ ഉക്തഃ സ തു തേജസദി വ്യാസേനാമിത തേജസാ
 ദിക്ഷാം വിവേശ ധർമാത്മാ വാജിമേധാപ്തയേ തദാ
 നരാധിപഃ പ്രായജത വാജിമേധം മഹാക്രതും
 18 തത്ര വേദ വിദോ രാജംശ് ചക്രഃ കർമാണി യാജകാഃ
 പരിക്രമന്തഃ ശാസ്ത്രജ്ഞാ വിധിവത് സാധു ശിക്ഷിതാഃ
 19 ന തേഷാം സ്തലിതം തത്ര നാസീദ് അപഹൃതം തഥാ
 ക്രമയുക്തം ച യുക്തം ച ചക്രസ് തത്ര ദ്വിജർഷഭാഃ
 20 കൃത്വാ പ്രവർഗ്യം ധർമജ്ഞാ യഥാവദ് ദ്വിജസന്തമാഃ
 ചക്രസ് തേ വിധിവദ് രാജംസ് തഥൈവാഭിഷവം ദ്വിജാഃ
 21 അഭിഷ്യയ തതോ രാജൻ സോമം സോമപ സന്തമാഃ
 സവനാന്ത് ആനപൂർവ്വേണ ചക്രഃ ശാസ്ത്രാനസാരിണഃ
 22 ന തത്ര കൃപണഃ കശ് ചിൻ ന ദരിദ്രോ ബഭ്രവ ഹ
 ക്ഷധിതോ ദുഃഖിതോ വാപി പ്രാകൃതോ വാപി മാനവഃ
 23 ഭോജനം ഭോജനാർഥിഭ്യോ ദാപയാം ആസ നിത്യദാ
 ഭീമസേനോ മഹാതേജാഃ സതതം രാജശാസനാത്
 24 സംസ്തരേ കശലാശ് ചാപി സർവകർമാണി യാജകാഃ
 ദിവസേ ദിവസേ ചക്രർ യഥാശാസ്ത്രാർഥചക്ഷുഷഃ
 25 നാഷദ് അംഗവിദ് അത്രാസീത് സദസ്യസ് തസ്യ ധീമതഃ
 നാബ്രതോ നാനപാധ്യായോ ന ച വാദാക്ഷമോ ദ്വിജഃ
 26 തതോ യുപോച്ഛയേ പ്രാപ്തേ ഷദ് ബൈലാൻ ഭരതർഷഭ
 ഖാദിരാൻ ബിലസമിതാംസ് താവതഃ സർവവർണിനഃ
 27 ദേവദാരു മയൗ ദ്വൗ തു യുപൗ കരുപതേഃ ക്രതൗ
 ശ്ലേഷാതകമയം ചൈകം യാജകാഃ സമകാരയൻ
 28 ശോഭാർഥം ചാപരാൻ യുപാൻ കാഞ്ചനാൻ പുരുഷർഷഭ
 സ ഭീമഃ കാരയാം ആസ ധർമരാജസ്യ ശാസനാത്
 29 തേ വ്യരാജന്ത രാജർഷേ വാസോഭിർ ഉപശോഭിതാഃ
 നരേന്ദ്രാഭിഗതാ ദേവാൻ യഥാ സപ്തർഷയോ ദിവി
 30 ഇഷ്ടകാഃ കാഞ്ചനീശ് ചാത്ര ചയനാർഥം കൃതാഭവൻ
 ശുശ്രുഭേ ചയനം തത്ര ദക്ഷസ്യേവ പ്രജാപതേഃ
 31 ചതുശ് ചിത്യഃ സ തസ്യ്യാസീദ് അഷ്ടാദശ കരാത്മകഃ
 സ രക്തപക്ഷോ നിചിതസ് ത്രിഗുണോ ഗരുഡാകൃതിഃ

32 തതോ നിയുക്താഃ പശവോ യഥാശാസ്ത്രം മനീഷിഭിഃ
 തം തം ദേവം സമുദ്ദിശ്യ പക്ഷിണഃ പശവശ് ച യേ
 33 ലൃഷഭാഃ ശാസ്ത്രപഠിതാസ് തഥാ ജലചരാശ് ച യേ
 സർവാംസ് താൻ അഭ്യജ്ജ്ഞംസ് തേ തത്രാഗ്നിയകർമ്മണി
 34 യുപേഷ്യ നിയതം ചാസീത് പശൂനാം ത്രിശതം തഥാ
 അശ്വരതോത്തരം രാജ്ഞഃ കൗന്തേയസ്യ മഹാത്മനഃ
 35 സ യജ്ഞഃ ശൃശൃഭേ തസ്യ സാക്ഷാദ് ദേവർഷിസങ്കലഃ
 ഗന്ധർവഗണസങ്കീർണഃ ശോഭിതോ ിപ്ലരസാം ഗണൈഃ
 36 സ കിം പുരുഷഗീതൈശ് ച കിംനരൈർ ഉപശോഭിതഃ
 സിദ്ധവിപ്ര നിവാസൈശ് ച സമന്താദ് അഭിസംവൃതഃ
 37 തസ്മിൻ സദസി നിത്യാസ് തു വ്യാസ ശിഷ്യാ ദ്വിജോത്തമാഃ
 സർവശാസ്ത്രപ്രണേതാരഃ കശലാ യജ്ഞകർമ്മസു
 38 നാരദശ് ച ബഭ്രുവാത്ര തുംബുരുശ് ച മഹാദ്യുതിഃ
 വിശ്വാവസുശ് ചിത്രസേനസ് തഥാന്യേ ഗീതകോവിദാഃ
 39 ഗന്ധർവാ ഗീതകശലാ നൃത്തേഷു ച വിശാരദാഃ
 രമയന്തി സ്ത താൻ വിപ്രാൻ യജ്ഞകർമ്മാന്തരേഷ് അഥ

അധ്യായം 91

1 [വി]

ശമയിത്യാ പശൂൻ അന്യാൻ വിധിവദ് ദ്വിജസന്തമാഃ
 തുരഗം തം യഥാശാസ്ത്രം ആലഭന്ത ദ്വിജാതയഃ
 2 തതഃ സഞ്ജ്ഞാപ്യ തുരഗം വിധിവദ് യാജകർഷഭാഃ
 ഉപസംവേശയൻ രാജംസ് തതസ് താം ദ്രുപദാത്മജാം
 കലാഭിസ് തിസൃഭീ രാജൻ യഥാവിധി മനസിനീം
 3 ഉച്യത്യ തു വപാം തസ്യ യഥാശാസ്ത്രം ദ്വിജർഷഭാഃ
 ശ്രുപയാം ആസൂർ അവ്യഗ്രാഃ ശാസ്ത്രവദ് ഭരതർഷഭ
 4 തം വപാ ധൃമഗന്ധം തു ധർമ്മരാജഃ സഹാനജഃ
 ഉപാജിപ്രദ് യഥാന്യായം സർവപാപ്മാപഹം തദാ
 5 ശിഷ്യാന്യ് അംഗാനി യാന്യ് ആസംസ് തസ്യോഗ്യസ്യ നരാധിപ
 താന്യ് അഗ്നു ജ്ജഹുവൂർ ധീരാഃ സമസ്താഃ ഷോഡശർതിജഃ
 6 സംസ്ഥാപ്യൈവം തസ്യ രാജ്ഞസ് തം ക്രതും ശക്ര തേജസഃ
 വ്യാസഃ സ ശിഷ്യോ ഭഗവാൻ വർധയാം ആസ തം നൃപം
 7 തതോ യുധിഷ്ഠിരഃ പ്രാദാത് സദസ്യേഭ്യോ യഥാവിധി
 കോടീസഹസ്രം നിഷ്കാണാം വ്യാസായ തു വസുന്ധരാം
 8 പ്രതിഗൃഹ്യ ധരാം രാജൻ വ്യാസഃ സത്യവതി സുതഃ
 അബ്രവീദ് ഭരതശ്രേഷ്ഠം ധർമ്മാത്മാനം യുധിഷ്ഠിരം
 9 പൃഥിവീ ഭവതസ് ത്വ് ഏഷാം സംന്യസ്തോ രാജസത്തമ
 നിഷ്ഠയോ ദീയതാം മഹ്യം ബ്രാഹ്മണാ ഹി ധനാർഥിനഃ
 10 യുധിഷ്ഠിരസ് തു താൻ വിപ്രാൻ പ്രത്യവാച മഹാമനാഃ
 ഭ്രാതൃഭിഃ സഹിതോ ധീമാൻ മധ്യേ രാജ്ഞാം മഹാത്മാനാം
 11 അശ്വമേധേ മഹായജ്ഞേ പൃഥിവീ ദക്ഷിണാ സൂതാ
 അർജുനേന ജിതാ സേയം ഋതിഗ്ഭ്യഃ പ്രാപിതാ മയാ
 12 വനം പ്രവേക്ഷ്യ വിപ്രേന്ദ്രോ വിഭജധ്വം മഹീം ഇമാം
 ചതുർധാ പൃഥിവീം കൃത്വാ ചാതുർഹോത്ര പ്രമാണതഃ
 13 നാഹം ആദാതും ഇച്ഛാമി ബ്രഹ്മ സ്വം മുനിസത്തമാഃ
 ഇദം ഹി മേ മതം നിത്യം ഭ്രാതൃണാം ച മമാനൃലാഃ
 14 ഇത്യ് ഉക്തവതി തസ്മിൻ തേ ഭ്രാതരോ ദ്രുപദീ ച സാ
 ഏവം ഏതദ് ഇതി പ്രാഹുസ് തദ് അഭൂദ് രോമഹർഷണം
 15 തതോ fന്തരീക്ഷേ വാഗ് ആസീത് സാധു സാധ്യ് ഇതി ഭാരത
 തഥൈവ ദ്വിജസംഘാനാം ശംസതാം വിബഭൂ സമ്പഃ

16 ദൈവപായനസ് തഥോക്തസ് തു പുനർ ഏവ യുധിഷ്ഠിരം
 ഉവാച മധ്യേ വിപ്രാണാം ഇദം സമ്പൂജയൻ മൂനിഃ
 17 ദദന്തേഷാ ഭവതാ മഹ്യം താം തേ പ്രതിദദാമ്യ് അഹം
 ഹിരണ്യം ദീയതാം ഏഭ്യോ ദ്വിജാതിഭ്യോ ധരാസ് തു തേ
 18 തതോ fബ്രവീദ് വാസുദേവോ ധർമരാജം യുധിഷ്ഠിരം
 യഥാഹ ഭഗവാൻ വ്യാസസ് തഥാ തത് കർതും അർഹസി
 19 ഇത്യ് ഉക്തഃ സ കരുശ്രേഷ്ഠഃ പ്രീതാത്മാ ഭ്രാന്തഭിഃ സഹ
 കോടോ കോടികൃതാം പ്രാദാദ് ദക്ഷിണാം ത്രിഗുണാം കൃതോഃ
 20 ന കരിഷ്യതി തൽ ലോകേ കശ് ചിദ് അന്യോ നരാധിപഃ
 യത്കൃതം കരു സിംഹേന മരുത്തസ്യാനുകർവതാ
 21 പ്രതിഗൃഹ്യ തു തദ് ദ്രവ്യം കൃഷ്ണ ദ്വൗപായനഃ പ്രഭുഃ
 ഋത്വിഗ്ഭ്യഃ പ്രദദൗ വിദ്വാംഗ് ചതുർധാ വ്യഭജംഗ് ച തേ
 22 പൃഥിവ്യാ നിഷ്ഠയം ദത്താ തദ് ധിരണ്യം യുധിഷ്ഠിരഃ
 ധൃതപാപ്മാ ജിതസ്വർഗോ മുദ്യദേ ഭ്രാന്തഭിഃ സഹ
 23 ഋത്വിജസ് തം അപര്യന്തം സുവർണനീചയം തദാ
 വ്യഭജന്ത ദ്വിജാതിഭ്യോ യഥോത്സാഹം യഥാബലം
 24 യജ്ഞവാദേ തു യത് കിം ചിദ് ധിരണ്യം അപി ഭൃഷണം
 തോരണാനി ച യുപാംഗ് ച ഘടാഃ പാത്രീസ് തഥേഷ്ടകാഃ
 യുധിഷ്ഠിരാഭ്യനുജ്ഞാതാഃ സർവം തദ് വ്യഭജൻ ദ്വിജാഃ
 25 അനന്തരം ബ്രാഹ്മണേഭ്യഃ ക്ഷത്രിയാ ജഹ്വിരേ വസു
 തഥാ വീദ് ശുഭ്ര സംഘാഗ് ച തഥാന്യേ മ്ലേച്ഛ ജാതയഃ
 കാലേന മഹതാ ജഹ്രുസ് തത് സുവർണം തതസ് തതഃ
 26 തതസ് തേ ബ്രാഹ്മണാഃ സർവേ മുദിതാ ജശൂർ ആലയാൻ
 തർപിതാ വസുനാ തേന ധർമരാജ്ഞാ മഹാത്മനാ
 27 സ്വം അംശം ഭഗവാൻ വ്യാസഃ കന്ത്യൈ പാദാഭിവാദനാത്
 പ്രദദൗ തസ്യ മഹതോ ഹിരണ്യസ്യ മഹാദ്യുതിഃ
 28 ശ്യാശുരാത് പ്രീതിദായം തം പ്രാപ്യ സാ പ്രീതിമാനസാ
 ചകാര പുണ്യം ലോകേ തു സുമഹാന്തം പൃഥാ തദാ
 29 ഗത്വാ ത്വ് അവദ്ദഥം രാജാ വിപാപ്മാ ഭ്രാന്തഭിഃ സഹ
 സഭാജ്യമാനഃ ശുശ്രൂഭേ മഹേന്ദ്രോ ദൈവവൈതർ ഇവ
 30 പാണ്ഡവാഗ് ച മഹീപാലൈഃ സമേതൈഃ സംവൃതാസ് തദാ
 അശോഭന്ത മഹാരാജ ഗൃഹാസ് താരാഗണൈർ ഇവ
 31 രാജഭ്യോ fപി തതഃ പ്രാദാദ് രത്നാനി വിവിധാനി ച

ഗജാൻ അശ്വാൻ അലങ്കാരാൻ സ്ത്രീയോ വസ്ത്രാണി കാഞ്ചനം
 32 തദ് ധനൗഘം അപര്യന്തം പാർഥഃ പാർഥിവ മണ്ഡലേ
 വിസൃജഞ് ശൂശ്രൂഭേ രാജാ യഥാ വൈശ്രവണസ് തഥാ
 33 ആനായു ച തഥാ വീരം രാജാനം ബഭ്രു വാഹനം
 പ്രദായ വിപുലം വിന്തം ഗൃഹാൻ പ്രസ്ഥാപയത് തദാ
 34 ദുഃശലായാശ് ച തം പൗത്രം ബാലകം പാർഥിവർഷഭ
 സ്വരാജ്യേ പിതൃഭിർ ഗൃപ്തേ പ്രീത്യാ സമഭിഷേചയത്
 35 രാജഞ്താശ് ചൈവാപി താൻ സർവാൻ സുവിഭക്താൻ സുപൂജിതാൻ
 പ്രസ്ഥാപയാം ആസ വശീകരരാജോ യുധിഷ്ഠിരഃ
 36 ഏവം ബഭ്രുവ യജ്ഞഃ സ ധർമരാജസ്യ ധീമതഃ
 ബഹ്വ് അന്നധനരന്തൗഘഃ സുരാ മൈരേയ സാഗരഃ
 37 സർപിഃ പങ്കാ ഹ്രദാ യത്ര ബഹവശ് ചാന പർവതാഃ
 രസാലാ കർദമാഃ കല്യാ ബഭ്രുവൂർ ഭരതർഷഭ
 38 ഭക്ഷ്യഷാസവ രാഗാണാം ക്രിയതാം ഭുജ്യതാം ഇതി
 പശൂനാം വധ്യതാം ചാപി നാന്തസ് തത്ര സു ദൃശ്യതേ
 39 മന്തോന്മത്ത പ്രമുദിതം പ്രഗീത യുവതീ ജനം
 മൃദംഗശംഖശബ്ദൈശ് ച മനോരമം അഭൂത് തദാ
 40 ദീയതാം ഭുജ്യതാം ചേതി ദിവാരാത്രം അവാരിതം
 തം മഹോത്സവ സങ്കാശം അതിഹൃഷ്ട ജനാകലം
 കഥയന്തി സു പുരുഷാ നാനാദേശനിവാസിനഃ
 41 വർഷിത്യാ ധനധാരാഭിഃ കാമൈ രന്തൈർ ധനൈസ് തഥാ
 വിപാപ്താ ഭരതശ്രേഷ്ഠഃ കൃതാർഥ പ്രാവിശത് പുരം

അധ്യായം 92

1 [ജ]

പിതാമഹസ്യ മേ യജ്ഞേ ധർമ്മപുത്രസ്യ ധീമതഃ
യദ് ആശ്ചര്യം അഭൂത് കിം ചിത് തദ് ഭവാനു വജ്രം അർഹതി

2 [വ]

ശ്രൂതതാം രാജശാർദൂല മഹദ് ആശ്ചര്യം ഉത്തമം
അശ്വമേധേ മഹായജ്ഞേ നിവൃത്തേ യദ് അഭൂദ് വിഭോ

3 തർപിതേഷു ദ്വിജാഗ്രേഷു ജ്ഞാതിസംബന്ധിബന്ധുഷു
ദീനാസ്യ കൃപണേ ചാപി തദാ ഭരതസത്തമ

4 ഘൃഷ്യമാണേ മഹാദാനേ ദികു സർവാസു ഭാരത
പതന്തു പുഷ്പവർഷേഷു ധർമ്മരാജസ്യ മൂർധനി

5 ബിലാൻ നിഷ്കൃത്യ നകലോ അക്രൂപാർശ്വസ് തദാനഘ
വജ്രാശനിസമം നാദം അമുഞ്ചത വിശാം പതേ

6 സക്രദ് ഉത്സൃജ്യ തം നാദം ത്രാസയാനോ മൃഗദ്വിജാൻ
മാനുഷം വചനം പ്രാഹ ധൃഷ്ടോ ബിലശയോ മഹാൻ

7 സജ്ജ പ്രസേമന വോ നായം യജ്ഞസ് തുല്യോ നരാധിപാഃ
ഉജ്ജരവൃത്തേർ വദാന്യസ്യ കുരുക്ഷേത്രനിവാസിനഃ

8 തസ്യ തദ് വചനം ശ്രുത്വാ നകലസ്യ വിശാം പതേ
വിസ്തൃയം പരമം ജഗ്മുഃ സർവേ തേ ബ്രാഹ്മണർഷഭാഃ

9 തതഃ സമേത്യ നകലം പര്യപുച്ഛന്ത തേ ദ്വിജാഃ
കതസ് ത്വം സമന്പ്രാപ്തോ യജ്ഞം സാധു സമാഗമം

10 കിം ബലം പരമം തുഭ്യം കിം ശ്രുതം കിം പരായണം
കഥം ഭവന്തം വിദ്യാമ യോ നോ യജ്ഞം വിഗർഹസേ

11 അവില്വപ്യാഗമം കൃത്സ്നം വിധിജ്ഞേർ യാജ്ഞൈഃ കൃതം
യഥാഗമം യഥാന്യായം കർതവ്യം ച യഥാ കൃതം

12 പൂജാർഹാഃ പൂജിതാശ് ചാത്ര വിധിവച് ഛാസ്ത്ര ചക്ഷുഷാ
മന്ത്രപുതം ഹൃതശ് ചാഗ്നിർ ദത്തം ദേയം അമത്സരം

13 തുഷ്ടാ ദ്വിജർഷഭാശ് ചാത്ര ദാനൈർ ബഹുവിധൈർ അപി
ക്ഷത്രിയാശ് ച സുയുദ്ധേന ശ്രാദ്ധൈർ അപി പിതാമഹാഃ

14 പാലനേന വിശസ് തുഷ്ടാഃ കാമൈസ് തുഷ്ടാ വരസ്ത്രിയഃ
അനുക്രോശൈസ് തഥാ ശൂദ്രാ ദാനശേഷൈഃ പൃഥഗ്ജനാഃ

15 ജ്ഞാതിസംബന്ധിനസ് തുഷ്ടാഃ ശൗചേന ച നൃപസ്യ നഃ
ദേവാ ഹവിർഭിഃ പുണ്യൈശ് ച രക്ഷണൈഃ ശരണാ ഗതാഃ

16 യദ് അത്ര തഥ്യം തദ് ബ്രൂഹി സത്യസന്ധ ദ്വിജാതിഷു
 യഥാ ശ്രുതം യഥാദൃഷ്ടം പൃഷ്ടോ ബ്രാഹ്മണ കാമ്യയാ
 17 ശ്രദ്ധേയവാക്യഃ പ്രാജ്ഞസ് ത്വം ദിവ്യം രൂപം ബിഭർഷി ച
 സമാഗതശ് ച വിപ്രൈസ് ത്വം തത്ത്വതോ വജ്രം അർഹസി
 18 ഇതി പൃഷ്ടോ ദ്വിജൈസ് തൈഃ സ പ്രഹസ്യ നകലോ fബ്രവീത്
 നൈഷാന്തതാ മയാ വാണി പ്രോക്താ ദർപേണ വാ ദ്വിജാഃ
 19 യൻ മയോക്തം ഇദം കിം ചിദ് യസ്മാഭിശ് ചാപ്യ് ഉപശ്രുതം
 സജ്ജ പ്രസേമന വോ നായം യജ്ഞസ് തുല്യോ നരാധിപാഃ
 ഉജ്ജരവൃത്തേർ വദാന്യസ്യ കരുക്ഷേത്രനിവാസിനഃ
 20 ഇത്യ് അവശ്യം മയൈതദ് വോ വക്തവ്യം ദ്വിജപുംഗവാഃ
 ശൃണതാവ്യഗ്ര മനസഃ ശംസതോ മേ ദ്വിജർഷഭാഃ
 21 അനുഭൂതം ച ദൃഷ്ടം ച യൻ മയാദ്ഭൂതം ഉത്തമം
 ഉജ്ജരവൃത്തേർ യഥാവൃത്തം കരുക്ഷേത്രനിവാസിനഃ
 22 സ്വർഗം യേന ദ്വിജഃ പ്രാപ്തഃ സഭാര്യഃ സ സുത സ്തേഷഃ
 യഥാ ചാർധം ശരീരസ്യ മമേദം കാഞ്ചനീ കൃതം

അധ്യായം 93

1 [നകല]

ഹന്ത വോ വർതയിഷ്ട്യാമി ദാനസ്യ പരമം ഫലം
 ന്യായലബ്ധസ്യ സൂക്ഷ്മസ്യ വിപ്രദത്തസ്യ യദ് ദ്വിജാഃ
 2 ധർമക്ഷേത്രേ കരുക്ഷേത്രേ ധർമജ്ഞേൻ ബഹുദീർ വൃതേ
 ഉണ്ണവൃത്തിർ ദ്വിജഃ കശ് ചിത് കാപോതിർ അഭവത് പുരാ
 3 സഭാര്യഃ സഹ പുത്രേണ സ സ്തേഷസ് തപസി സ്ഥിതഃ
 വധു ചതുർഥോ വൃദ്ധഃ സ ധർമാത്മാ നിയതേന്ദ്രിയഃ
 4 ഷഷ്ഠേ കാലേ തദാ വിപ്രോ ഭൂക്തേ തൈഃ സഹ സുവ്രതഃ
 ഷഷ്ഠേ കാലേ കദാ ചിച് ച തസ്യാഹാരോ ന വിദ്യതേ
 ഭൂക്തേ ന്യസ്മിൻ കദാ ചിത് സ ഷഷ്ഠേ കാലേ ദ്വിജോത്തമഃ
 5 കപോത ധർമിണസ് തസ്യ ദുർഭിക്ഷേ സതി ദാരുണേ
 നാവിദ്യത തദാ വിപ്രാഃ സഞ്ചയസ് താൻ നിബോധത
 ക്ഷീണാഷധി സമാവായോ ദ്രവ്യഹീനോ ിഭവത് തദാ
 6 കാലേ കാലേ ിസ്യ സമ്പ്രാപ്തേ നൈവ വിദ്യേത ഭോജനം
 ക്ഷയാ പരിഗതാഃ സർവേ പ്രാതിഷ്ഠന്ത തദാ തു തേ
 7 ഉണ്ണമംസ് തദാ ശുക്ലപക്ഷേ മധ്യം തപതി ദാസ്മരേ
 ഉണ്ണാർതശ് ച ക്ഷയാർതശ് ച സ വിപ്രസ് തപസി സ്ഥിതഃ
 ഉണ്ണമം അപ്രാപ്തവാൻ ഏവ സാർധം പരിജനേന ഹ
 8 സ തഥൈവ ക്ഷയാവിഷ്ടഃ സൃഷ്ട്യാ തോയം യഥാവിധി
 ക്ഷപയാം ആസ തം കാലം കൃച്ഛപ്രാണോ ദ്വിജോത്തമഃ
 9 അഥ ഷഷ്ഠേ ഗതേ കാലേ യവപ്രസഥം ഉപാർജയത്
 യവപ്രസഥം ച തേ സജ്ജൻ അകർവന്ത തപസിനഃ
 10 കൃതപജ്യാഹികാസ് തേ തു ഹൃത്യാ വഹ്നിം യഥാവിധി
 കഡവം കഡവം സർവേ വ്യഭജന്ത തപസിനഃ
 11 അഥാഗച്ഛദ് ദ്വിജഃ കശ് ചിദ് അതിഥിർ ഭുജന്താം തദാ
 തേ തം ദൃഷ്ട്യാതിഥിം തത്ര പ്രഹൃഷ്ടമനസോ ിഭവൻ
 12 തേ ിഭിവാദ്യ സുഖപ്രശ്നം പൃഷ്ട്യാ തം അതിഥിം തദാ
 വിശ്രദ്ധമനസോ ദാന്താഃ ശ്രദ്ധാ ദമസമന്വിതാഃ
 13 അനസൃയവോ ഗതക്രോധാഃ സാധവോ ഗതമത്സരാഃ
 ത്യക്തമാനാ ജിതക്രോധാ ധർമജ്ഞാ ദ്വിജസത്തമഃ
 14 സ ബ്രഹ്മചര്യം സ്വം ഗോത്രം സമാഖ്യായ പരസ്സരം
 കടീം പ്രവേശയാം ആസുഃ ക്ഷയാർതം അതിഥിം തദാ

15 ഇദം അർഹ്യം ച പാദ്യം ച ബൃസീ ചേയം തവാനഘ
ശ്രചയഃ സക്തവശ് ചേമേ നിയമോപാർജിതാഃ പ്രഭോ
16 പ്രതിഗൃഹ്ണീഷ്യ ഭദ്രം തേ സങ്കുന്താം കഡവം ദ്വിജഃ
ഭക്ഷയാം ആസ രാജേന്ദ്ര ന ച തുഷ്ടിം ജഗാമ സഃ
17 സ ഉണ്ണവൃത്തിസ് തം പ്രേക്ഷ്യ ക്ഷയാ പരിഗതം ദ്വിജം
ആഹാരം ചിന്തയാം ആസ കഥം തുഷ്ടോ ഭവേദ് ഇതി
18 തസ്യ ഭാര്യാബ്രവീദ് രാജൻ മദ്ഭാഗോ ദീയതാം ഇതി
ഗച്ഛത് ഏഷ യഥാകാമം സതുഷ്ടോ ദ്വിജസത്തമഃ
19 ഇതി ബ്രവന്തിം താം സാധിം ധർമാത്മാ സ ദ്വിജർഷഭഃ
ക്ഷയാ പരിഗതാം ജ്ഞാത്വാ സങ്കുന്തം താൻ നാഭ്യനന്ദത
20 ജാനൻ വൃദ്ധാം ക്ഷയാർതാം ച ശ്രാന്താം ഗ്ലാനാം തപസ്വിനീം
ത്വഗ് അസ്ഥി ഭൂതാം വേപന്തിം തതോ ഭാര്യാം ഉവാച താം
21 അപി കീട പതംഗാനാം മൃഗാണാം ചൈവ ശോഭനേ
സ്ത്രീയോ രക്ഷ്യാശ് ച പോഷ്യാശ് ച നൈവം ത്വം വക്തും അർഹസി
22 അനുകമ്പിതോ നരോ നാര്യോ പുഷ്പോ രക്ഷിതൈവ ച
പ്രപതേദ് യശസോ ദീപ്താൻ ന ച ലോകാൻ അവാപ്തയാത്
23 ഇത്യ് ഉക്താ സാ തതഃ പ്രാഹ ധർമാർഥൗ നൗ സമൗ ദ്വിജ
സങ്കു പ്രസ്ഥചതുർഭാഗം ഗൃഹാണേമം പ്രസീദ മേ
24 സത്യം രതിശ് ച ധർമശ് ച സ്വർഗശ് ച ഗുണനിർജിതഃ
സ്ത്രീണാം പതിസമാധീനം കാങ്ക്ഷിതം ച ദ്വിജോത്തമ
25 ഋതുർ മാതുഃ പിതുർ ബീജം ദൈവതം പരമം പതിഃ
ഭർതുഃ പ്രസാദാത് സ്ത്രീണം വൈ രതിഃ പുത്രഫലം തഥാം
26 പാലനാദ് ധി പതിസ് ത്വം മേ ഭർതാസി ഭരണാൻ മമ
പുത്ര പ്രദാനാദ് വരദസ് തസ്മാത് സങ്കുൻ ഗൃഹാണ മേ
27 ജരാ പരിഗതോ വൃദ്ധഃ ക്ഷയാർഥോ ദുർബലോ ഭൃശം
ഉപവാസപരിശ്രാന്തോ യദാ ത്വം അപി കർശിതഃ
28 ഇത്യ് ഉക്തഃ സ തയാ സങ്കുൻ പ്രഗൃഹ്യേദം വചോ fബ്രവീത്
ദ്വിജ സങ്കുൻ ഇമാൻ ഭൂയഃ പ്രതിഗൃഹ്ണീഷ്യ സത്തമ
29 സ താൻ പ്രഗൃഹ്യ ഭക്ത്യാ ച ന തുഷ്ടിം അഗമദ് ദ്വിജഃ
തം ഉണ്ണവൃത്തിർ ആലക്ഷ്യ തതശ് ചിന്താപരോ fഭവത്
30 [പുത്ര]
സങ്കുൻ ഇമാൻ പ്രഗൃഹ്യ ത്വം ദേഹി വിപ്രായ സത്തമ
ഇത്യ് ഏവം സുകൃതം മന്യേ തസ്മാദ് ഏതത് കരോമ്യ് അഹം

31 ഭവാൻ ഹി പരിപാലേയാ മേ സർവയത്തെർ ദ്വിജോത്തമ
സാധുനാം കാങ്ക്ഷിതം ഹ്യ് ഏതത് പിതൂർ വൃദ്ധസ്യ പോഷണം

32 പുത്രാർഥോ വിഹിതോ ഹ്യ് ഏഷ സ്ഥാവിര്യേ പരിപാലനം
ശ്രുതിർ ഏഷാ ഹി വിപ്രർഷേ ത്രിഷു ലോകേഷു വിശ്രുതാ

33 പ്രാണധാരണ മാത്രേണ ശക്യാം കർതും തപസ് ത്വയാ
പ്രാണോ ഹി പരമോ ധർമ്മഃ സ്ഥിതോ ദേഹേഷു ദേഹിനാം

34 [പിതാ]

അപി വർഷസഹസ്രീ ത്വം ബാല ഏവ മതോ മമ
ഉത്പാദ്യ പുത്രം ഹി പിതാ കൃതകൃത്യോ ഭവത്യ് ഉത

35 ബാലാനാം ക്ഷ്യദ് ബലവതീ ജാനാമ്യ് ഏതദ് അഹം വിഭോ
വൃദ്ധോ ഽഹം ധാരയിഷ്യാമി ത്വം ബലീ ഭവ പുത്രക

36 ജീർണേന വയസാ പുത്ര ന മാ ക്ഷ്യദ് ബാധതേ ഽപി ച
ദീർഘകാലം തപസ് തപ്തം ന മേ മരണതോ ഭയം

37 [പുത്ര]

അപത്യം അസ്മി തേ പുത്രസ് ത്രാണാത് പുത്രോ ഹി വിശ്രുതഃ
ആത്മാ പുത്രഃ സ്മൃതസ് തസ്മാത് ത്രാഹ്യ് ആത്മാനം ഇഹാത്മനാ

38 [പിതാ]

ത്രപേണ സദൃശസ് ത്വം മേ ശീലേന ച ദമേന ച
പരീക്ഷിതസ് ച ബഹുധാ സജ്ജൻ ആദർമ്മി തേ തതഃ

39 ഇത്യ് ഉക്ത്വാദായ താൻ സജ്ജൻ പ്രീതാത്മാ ദ്വിജസത്ഥമഃ
പ്രഹസന് ഇവ വിപ്രായ സ തസ്മൈ പ്രദദൗ തദാ

40 ഭക്ത്യാ താൻ അപി സജ്ജൻ സ നൈവ തുഷ്യോ ബഭ്രവ ഹ
ഉജ്ജവൃത്തിസ് തു സപ്രിയോ ബഭ്രവ ദ്വിജസത്ഥമഃ

41 തം വൈ വധുഃ സ്ഥിതാ സാധീ ബ്രാഹ്മണ പ്രിയകാമ്യയാ
സജ്ജൻ ആദായ സംഹൃഷ്ടാ ഗൃഹം തം വാക്യാം അബ്രവീത്

42 സത്താനാത് തവ സന്താനം മമ വിപ്ര ഭവിഷ്യതി
സജ്ജൻ ഇമാൻ അതിഥയേ ഗൃഹീത്യാ ത്വം പ്രയച്ഛ മേ

43 തവ പ്രസവ നിർവൃത്യാ മമ ലോകാഃ കിലാക്ഷയാഃ
പൗത്രേണ താൻ അവാപ്നോതി യത്ര ഗത്യാ ന ശോചതി

44 ധർമാദ്യാ ഹി യഥാ ത്രേതാ വഹ്നി ത്രേതാ തഥൈവ ച
തഥൈവ പുത്രപൗത്രാണാം സ്വർഗേ ത്രേതാ കിലാക്ഷയാ

45 പിതൃംസ് ത്രാണാത് താരയതി പുത്ര ഇത്യ് അനശൃശ്രൂമ
പുത്രപൗത്രൈശ് ച നിയതം സാധു ലോകാൻ ഉപാശ്നതേ

46 [ഷ്യാഷ്വര]

വാതാതപവിശീർണാംഗീം ത്യാം വിവർണാം നിരീക്ഷ്യ വൈ
കർശിതാം സുവ്രതാചാരേ ക്ഷയാ വിഹ്വലചേതസം

47 കഥം സജ്ജൻ ഗ്രഹീഷ്യാമി ഭൂത്യാ ധർമോപഘാതകഃ
കല്യാണ വൃത്തേ കല്യാണി നൈവം ത്യാം വജ്രം അർഹസി

48 ഷഷ്ടേ കാലേ വ്രതവതീം ശീലശൗചസമന്വിതാം
കൃച്ഛവൃത്തിം നിരാഹാരാം ദ്രക്ഷ്യാമി ത്യാം കഥം ന് അഹം

49 ബാലാ ക്ഷയാർതാ നാരി ച രക്ഷ്യാ ത്യാം സതതം മയാ
ഉപവാസപരിശ്രാന്താ ത്യാം ഹി ബാസവനന്ദിനി

50 [സ്തസാ]

ഗുരോർ മമ ഗുരുസ് ത്യാം വൈ യതോ ദൈവതദൈവതം
ദേവാതിദേവസ് തസ്മാത് ത്യാം സജ്ജൻ ആദത്വ മേ വിഭോ

51 ദേഹഃ പ്രാണശ് ച ധർമശ് ച ശുശ്രൂഷാർഥം ഇദം ഗുരോഃ
തവ വിപ്ര പ്രസാദേന ലോകാൻ പ്രാപ്ത്യാമ്യ് അഭീഷ്ഠിതാൻ

52 അവേക്ഷ്യാ ഇതി കൃത്യാ ത്യാം ദൃഢഭക്ത്യേതി വാ ദ്വിജ
ചിന്ത്യാ മമേയം ഇതി വാ സജ്ജൻ ആദാതും അർഹസി

53 [ഷ്യാഷ്വര]

അനേന നിത്യം സാധി ത്യാം ശീലവൃത്തേന ശോഭസേ
യാ ത്യാം ധർമവ്രതോപേതാ ഗുരുവൃത്തിം അവേക്ഷസേ

54 തസ്മാത് സജ്ജൻ ഗ്രഹീഷ്യാമി വധൂർ നാർഹസി വഞ്ചനാം
ഗണയിത്യാ മഹാഭാഗേ ത്യാം ഹി ധർമമൃതാം വരാ

55 ഇത്യ് ഉക്ത്യാ താൻ ഉപാദായ സജ്ജൻ പ്രാദാദ് ദ്വിജാതയേ
തതസ് തുഷ്ടോ ിഭവദ് വിപ്രസ് തസ്യ സായോർ മഹാത്മനഃ

56 പ്രീതാത്മാ സ തു തം വാക്യം ഇദം ആഹ ദ്വിജർഷഭം
വാശി തദാ ദ്വിജശ്രേഷ്ഠോ ധർമഃ പുരുഷവിഗ്രഹഃ

57 ശുഭേന തവ ദാനേന ന്യായോപാത്തേന യത്തതഃ
യഥാശക്തി വിമുക്തേന പ്രീതോ ിസ്തി ദ്വിജസത്തമ

58 അഹോ ദാനം ഘൃഷ്യതേ തേ സ്വർഗേ സ്വർഗനിവാസിഭഃ
ഗഗനാത് പുഷ്പവർഷം ച പശ്യസ്വ പതിതം ഭൂവി

59 സുരർഷിദേവഗന്ധർവാ യേ ച ദേവപുരഃസരഃ
സ്തുവന്തോ ദേവദൂതാശ് ച സ്ഥിതാ ദാനേന വിസ്തൃതാഃ

60 ബ്രഹ്മർഷയോ വിമാനസ്ഥാ ബ്രഹ്മലോകഗതാശ് ച യേ
കാങ്ഷന്തേ ദർശനം തുഭ്യം ദിവം ഗച്ഛ ദ്വിജർഷഭ

61 പിതൃലോകഗതാഃ സർവേ താരിതാഃ പിതരസ് ത്വയാ
 അനാഗതാശ് ച ബഹവഃ സുബഹുനി യുഗാനി ച
 62 ബ്രഹ്മചര്യേണ യജ്ഞേന ദാനേന തപസാ തഥാ
 അഗഹ്യരേണ ധർമ്മേണ തസ്മാദ് ഗച്ഛ ദിവം ദ്വിജ
 63 ശ്രദ്ധയാ പരയാ യസ് ത്വം തപശ് ചരസി സുവ്രത
 തസ്മാദ് ദേവാസ് തവാനേന പ്രീതാ ദ്വിജ വരോത്തമ
 64 സർവസ്വം ഏതദ് യസ്മാത് തേ ത്യക്തം ശ്രദ്ധേന ചേതസാ
 കൃച്ഛകാലേ തതഃ സ്വർഗോ ജീതോ ിയം തവ കർമ്മണാ
 65 ക്ഷയാ നിർണദതി പ്രജ്ഞാം ധർമ്യം ബുദ്ധിം വ്യപോഹതി
 ക്ഷയാ പരിഗത ജ്ഞാനോ ധൃതിം ത്യജതി ചൈവ ഹ
 66 ബുഭുക്ഷാം ജയതേ യസ് തു സസ്വർഗം ജയതേ ധൃവം
 യദാ ദാനരൂചിർ ഭവതി തദാ ധർമ്മോ ന സീദതി
 67 അനവേക്ഷ്യ സുതസ്നേഹം കലത്രസ്നേഹം ഏവ ച
 ധർമം ഏവ ഗുരും ജ്ഞാത്യാ തൃഷ്ണാ ന ഗണിതാ ത്വയാ
 68 ദ്രവ്യാഗമോ നൃണാം സൂക്ഷ്മഃ പാത്രേ ദാനം തതഃ പരം
 കാലഃ പരതരോ ദാനാച് ശ്രദ്ധാ ചാപി തതഃ പരാ
 69 സ്വർഗദ്വാരം സൂസൂക്ഷ്മം ഹി നരൈർ മോഹാൻ ന ദൃശ്യതേ
 സ്വർഗാർഗലം ലോഭബീജം രാഗഗുഹ്യം ദുരാസദം
 70 തത് തു പശ്യന്തി പുരുഷാ ജിതക്രോധാ ജിതേന്ദ്രിയാഃ
 ബ്രാഹ്മണാസ് തപസാ യുക്താ യഥാശക്തി പ്രദായിനഃ
 71 സഹസ്രശക്തിശ് ച ശതം ശതശക്തിർ ദശാപി ച
 ദ്യാദ് അപശ് ച യഃ ശക്ത്യാ സർവേ തുല്യഫലാഃ സ്മൃതാഃ
 72 രന്തി ദേവാ ഹി നൃപതിർ അപഃ പ്രാദാദ് അകിഞ്ചനഃ
 ശ്രദ്ധേന മനസാ വിപ്ര നാകപുഷ്പം തതോ ഗതഃ
 73 ന ധർമഃ പ്രിയതേ താത ദാനൈർ ദദന്തേർ മഹാഫലൈഃ
 ന്യായലബ്ധൈർ യഥാ സൂക്ഷ്മഃ ശ്രദ്ധാ പൂരൈഃ സ തുഷ്യതി
 74 ഗോപ്രദാന സഹസ്രാണി ദ്വിജേഭ്യോ ിദാൻ നൃഗോ നൃപഃ
 ഏകാം ദത്ത്യാ സ പാരക്യാം നരകം സമവാപ്സവാൻ
 75 ആത്മമാംസ പ്രദാനേന ശിബിർ ഔശീനരോ നൃപഃ
 പ്രാപ്യ പുണ്യകൃതാംൽ ലോകാൻ മോദതേ ദിവി സുവ്രതഃ
 76 വിഭവേ ന നൃണാം പുണ്യം സ്വശക്ത്യാ സ്വർ ജിതം സതാം
 ന യജ്ഞേൻ വിവിധൈർ വിപ്ര യഥാന്യായേന സഞ്ചിതൈഃ
 77 ക്രോധോ ദാനഫലം ഹന്തി ലോഭാത് സ്വർഗം ന ഗച്ഛതി

ന്യായവൃത്തിർ ഹി തപസാ ദാനവിത് സ്വർഗം അശ്നതേ
 78 ന രാജസുരൈർ ബഹുഭിർ ഇഷ്ട്യാ വിപുലദക്ഷിണൈഃ
 ന ചാശ്വമേധൈർ ബഹുഭിഃ ഫലം സമം ഇദം തവം
 79 സജ്ഞ പ്രസേമന ഹി ജിതോ ബ്രഹ്മലോകസ് ത്വയാനഘ
 വിരജോ ബ്രഹ്മഭവനം ഗച്ഛ വിപ്ര യഥേച്ഛകം
 80 സർവേഷാം വോ ദ്വിജശ്രേഷ്ഠ ദിവ്യം യാനം ഉപസ്മിതം
 ആരോഹത യഥാകാമം ധർമ്മോ ഽസ്തി ദ്വിജ പശ്യ മാം
 81 പാവിതോ ഹി ത്വയാ ദേഹോ ലോകേ കീർത്തിഃ സ്ഥിരാ ച തേ
 സഭാര്യഃ സഹ പുത്രശ് ച സ സ്തൃഷശ് ച ദിവം വ്രജ
 82 ഇത്യ് ഉക്തവാക്യോ ധർമ്മേണ യാനം ആരുഹ്യ സ ദ്വിജഃ
 സഭാര്യഃ സ സുതശ് ചാപി സ സ്തൃഷശ് ച ദിവം യയൗ
 83 തസ്മിൻ വിപ്രേ ഗതേ സ്വർഗം സ സുതേ സ സ്തൃഷേ തദാ
 ഭാര്യാ ചതുർഥേ ധർമ്മജേണ തതോ ഽഹം നിഃസൃതോ ബിലാത്
 84 തതസ് തു സജ്ഞ ഗന്ധേന ക്ലേദേന സലിലസ്യ ച
 ദിവ്യപുഷ്പാവമർദാച് ച സായോർ ദാനലബ്ധൈശ് ച തൈഃ
 വിപ്രസ്യ തപസാ തസ്യ ശിരോമേ കാഞ്ചനീ കൃതം
 85 തസ്യ സത്യാഭിസന്ധസ്യ സൂക്ഷ്മദാനേന ചൈവ ഹ
 ശരീരാർധം ച മേ വിപ്രാഃ ശാതകംഭമയം കൃതം
 പശ്യതേദം സുവിപുലം തപസാ തസ്യ ധീമതഃ
 86 കഥം ഏവംവിധം മേ സ്യാദ് അന്യത് പാർശ്വം ഇതി ദ്വിജാഃ
 തപോവനാനി യജ്ഞാംശ് ച ഹൃഷ്ടോ ഽഭ്യേമി പുനഃ പുനഃ
 87 യജ്ഞം ത്വ് അഹം ഇമം ശ്രത്വാ കരുരാജസ്യ ധീമതഃ
 ആശയാ പരയാ പ്രാപ്നോ ന ചാഹം കാഞ്ചനീ കൃതഃ
 88 തതോ മയോക്തം തദ് വാക്യം പ്രഹസ്യ ദ്വിജസത്തമാഃ
 സജ്ഞ പ്രസേമന യജ്ഞോ ഽയം സംമിതോ നേതി സർവഥാ
 89 സജ്ഞ പ്രസഥലവൈസ് തൈർ ഹി തദാഹം കാഞ്ചനീ കൃതഃ
 ന ഹി യജ്ഞോ മഹാൻ ഏഷ സദൃശസ് തൈർ മതോ മമ
 90 [വ]
 ഇത്യ് ഉക്താ നകലഃ സർവാനി യജ്ഞേ ദ്വിജ വരാംസ് തദാ
 ജഗാമാദർശനം രാജൻ വിപ്രാസ് തേ ച യയൂർ ഗൃഹാൻ
 91 ഏതത് തേ സർവം ആഖ്യാതം മയാ പരപുരഞ്ജയ
 യദ് ആശ്ചര്യം അഭൂത് തസ്മിൻ വാജിമേധേ മഹാക്രതൗ
 92 ന വിസ്മയസ് തേ നൃപതേ യജ്ഞേ കാര്യഃ കഥം ചന

ഋഷികോടോ സഹസ്രാണി തപോഭിർ യേ ദിവം ഗതാഃ
93 അദ്രോഹഃ സർവഭൂതേഷു സന്തോഷഃ ശീലം ആർജവം
തപോ ദമശ് ച സത്യം ച ദാനം ചേതി സമം മതം

അധ്യായം 94

1 [ജ]

യജ്ഞേ സക്താ നൃപതയസ് തപഃ സക്താ മഹർഷയഃ
 ശാന്തി വ്യവസിതാ വിപ്രാഃ ശമോ ദമ ഇതി പ്രഭോ
 2 തസ്മാദ് യജ്ഞഹലൈസ് തുല്യം ന കിം ചിദ് ഇഹ വിദ്യതേ
 ഇതി മേ വർത്തതേ ബുദ്ധിസ് തഥാ ചൈതദ് അസംശയം
 3 യജ്ഞേർ ഇഷ്ട്യാ ഹി ബഹവോ രാജാനോ ദ്വിജസത്തമ
 ഇഹ കീർത്തിം പരാം പ്രാപ്യ പ്രേത്യ സ്വർഗം ഇതോ ഗതാഃ
 4 ദേവരാജഃ സഹസ്രാക്ഷഃ ക്രതുഭീർ ഭൂതിദക്ഷിണൈഃ
 ദേവരാജ്യം മഹാനേജാഃ പ്രാപ്തവാൻ അഖിലം വിഭുഃ
 5 യഥാ യുധിഷ്ഠിരോ രാജാ ഭീമാർജുനപുരഃ സരഃ
 സദൃശോ ദേവരാജേന സമൃദ്ധ്യാ വിക്രമേണ ച
 6 അഥ കസ്മാത് സ നകലോ ഗർഹയാം ആസ തം ക്രതും
 അശ്വമേധം മഹായജ്ഞം രാജന്തസ് തസ്യ മഹാത്മനഃ

7 [വ]

യജ്ഞസ്യ വിധിം അഗ്ര്യം വൈ ഫലം ചൈവ നരർഷഭ
 ഗദതഃ ശൃണു മേ രാജൻ യഥാവദ് ഇഹ ഭാരത
 8 പുരാ ശക്രസ്യ യജ്ഞതഃ സർവ ഊചുർ മഹർഷയഃ
 ഋതിക്ഷ്യ കർമ്മ വ്യഗ്രേഷു വിതതോ യജ്ഞകർമ്മണി
 9 ഹൃയമാനേ തഥാ വഹൗ ഹോത്രേ ബഹുഗുണാനിതേ
 ദേവേഷ് ആഹൃയമാനേഷു സന്ദിതേഷു പരമർഷിഷു
 10 സുപ്രതീതൈസ് തദാ വിപ്രൈഃ സ്വാഗമൈഃ സുസ്വനൈർ നൃപ
 അശ്രാന്തൈശ് ചാപി ലഘുഭീർ അധ്യര്യ വൃഷഭൈസ് തഥാ
 11 ആലംഭ സമയേ തസ്മിൻ ഗൃഹീതേഷു പശുഷ്വ് അഥ
 മഹർഷയോ മഹാരാജ സംബഭൂവുഃ കൃപാനിതാഃ
 12 തതോ ദീനാൻ പശൂൻ ദൃഷ്ട്വാ ഋഷയസ് തേ തപോധനാഃ
 ഊചുഃ ശക്രം സമാഗമ്യ നായം യജ്ഞവിധിഃ ശ്രഭഃ
 13 അപവിജ്ഞാനം ഏതത് തേ മഹാന്തം ധർമ്മം ഇച്ഛതഃ
 ന ഹി യജ്ഞേ പശുഗണാ വിധിദൃഷ്ട്യാഃ പുരന്ദര
 14 ധർമ്മോപാലാതകസ് ത്വ് ഏഷ സമാരാദസ് തവ പ്രഭോ
 നായം ധർമ്മക്രതോ ധർമ്മോ ന ഹിംസാ ധർമ്മ ഉച്യതേ
 15 ആഗമേനൈവ തേ യജ്ഞം കർവതു യദി ഹേച്ഛസി
 വിധിദൃഷ്ടേന യജ്ഞേന ധർമ്മസ് തേ സുമഹാൻ ഭവേത്

16 യജ്ഞീജൈഃ സഹസ്രാക്ഷ ത്രിവർഷ പരമോഷിതൈഃ
 ഏഷ ധർമ്മോ മഹാത് ശക്ര ചിന്ത്യമാനോ ിധിഗമ്യതേ
 17 ശതക്രതുസ് തു തദ് വാക്യം ഋഷിഭിസ് തത്ത്വദർശിഭിഃ
 ഉക്തം ന പ്രതിജഗ്രാഹ മാനമോഹവശാനഗഃ
 18 തേഷാം വിവാദഃ സുമഹാത് ജജ്ഞേ ശക്ര മഹർഷിണാം
 ജംഗമൈഃ സ്ഥാവരൈർ വാപി യഷ്ടവ്യം ഇതി ഭാരത
 19 തേ തു ഖിന്നാ വിവാദേന ഋഷയസ് തത്ത്വദർശിനഃ
 തതഃ സന്ധായ ശക്രേണ പപ്രച്ഛർ നൃപതിം വസു
 20 മഹാഭാഗ കഥം യജ്ഞേഷ് ആഗമോ നൃപതേ സ്മൃതഃ
 യഷ്ടവ്യം പശുഭിർ മേധ്യൈർ അഥോ ബീജൈർ അജൈർ അപി
 21 തച് ശ്രുത്വാ തു വചസ് തേഷാം അവിചാര്യ ബലാബലം
 യഥോപനീതൈർ യഷ്ടവ്യം ഇതി പ്രോവാച പാർഥിവഃ
 22 ഏവം ഉക്ത്വാ സ നൃപതിഃ പ്രവിവേശ രസാതലം
 ഉക്ത്യേഹ വിതഥം രാജംശ് ചേദീനാം ഈശ്വരഃ പ്രഭഃ
 23 അന്യായോപഗതം ദ്രവ്യം അതീതം യോ ഹ്യ് അപണ്ഡിതഃ
 ധർമ്മാദികാക്ഷി യജ്ഞേ ന ധർമ്മഹലം അശ്നതേ
 24 ധർമ്മവൈതംസികോ യസ് തു പാപാത്മാ പുരുഷസ് തഥാ
 ദദാതി ദാനം വിപ്രേഭ്യോ ലോകവിശ്വാസ കാരകം
 25 പാപേന കർമ്മണാ വിപ്രോ ധനം ലബ്ധ്യാ നിരങ്കശഃ
 രാഗമോഹാനിതഃ സോ ിനേ കല്പഷാം ഗതിം ആപ്നതേ
 26 തേന ദത്താനി ദാനാനി പാപേന ഹതബുദ്ധിനാ
 താനി സത്തം അനാസാദ്യ നശ്യന്തി വിപുലാന്യ് അപി
 27 തസ്യായർമപ്രവൃത്തസ്യ ഹിംസകസ്യ ദുരാത്മനഃ
 ദാനേ ന കീർതിർ ഭവതി പ്രേത്യ ചേഹ ച ദുർമതേഃ
 28 അപി സഞ്ചയബുദ്ധിർ ഹി ലോഭമോഹവശം ഗതഃ
 ഉദ്ദേജയതി ഭൂതാനി ഹിംസയാ പാപചേതനഃ
 29 ഏവം ലബ്ധ്യാ ധനം ലോഭാദ് യജ്ഞേ യോ ദദാതി ച
 സ കൃത്വാ കർമ്മണാ തേന ന സിദ്ധ്യതി ദുരാഗമാത്
 30 ഉഞ്ജരം മൂലം ഫലം ശാകം ഉദപാത്രം തപോധനഃ
 ദാനം വിഭവതോ ദത്ത്വാ നരാഃ സ്വർ യാന്തി ധർമിണഃ
 31 ഏഷ ധർമ്മോ മഹാത് ത്യാഗോ ദാനം ഭൂതദയാ തഥാ
 ബ്രഹ്മചര്യം തഥാ സത്യം അനുക്രോശോ ധൃതിഃ ക്ഷമാ
 സനാതനസ്യ ധർമസ്യ മൂലം ഏതത് സനാതനം

32 ശ്രൂയന്തേ ഹി പുരാ വിപ്രാ വിശ്വാമിത്രാദയോ നൃപാഃ
 വിശ്വാമിത്രോ ഽസിതശ് ചൈവ ജനകശ് ച മഹീപതിഃ
 കക്ഷസേനാർഷ്ടിഷേണോ ച സിന്ധുദ്വീപശ് ച പാർഥിവഃ
 33 ഏതേ ചാന്യേ ച ബഹവഃ സിദ്ധിം പരമികാം ഗതാഃ
 നൃപാഃ സത്യശ് ച ദാനശ് ച ന്യായലബ്ധൈസ് തപോധനാഃ
 34 ബ്രാഹ്മണാഃ ക്ഷത്രിയാ വൈശ്യാഃ ശൂദ്രാ യേ ചാശ്രിതാസ് തപഃ
 ദാനധർമാഗ്നിനാ ശുദ്ധാസ് തേ സ്വർഗം യാന്തി ഭാരത

അധ്യായം 95

1 [ജ]

ധർമാഗതേന ത്യാഗേന ഭഗവൻ സർവം അസ്തി ചേത്
 ഏതൻ മേ സർവം ആചക്ഷ്യ കശലോ ഹ്യ് അസി ഭാഷിതും
 2 തതോഽരവൃത്തേർ യദ്യുത്തം സത്തു ദാനേ ഫലം മഹത്
 കഥിതം മേ മഹദ് ബ്രഹ്മംസ് തഥ്യം ഏതദ് അസംശയം
 3 കഥം ഹി സർവയജ്ഞേഷു നിശ്ചയഃ പരമോ ഭവേത്
 ഏതദ് അർഹസി മേ വജ്രം നിഖിലേന ദ്വിജർഷഭ
 4 അത്രാപ്യ ഉദാഹരന്തീം ഇതിഹാസം പുരാതനം
 അഗസ്ത്യസ്യ മയാ യജ്ഞേ പുരാവൃത്തം അരിന്ദമ
 5 പുരാഗസ്ത്യാ മഹാതേജാ ദീക്ഷാം ദ്വാദശ വാർഷികീം
 പ്രവിവേശ മഹാരാജ സർവഭൂതഹിതേ രതഃ
 6 തത്രാഗ്നികൽപാ ഹോതാര ആസൻ സത്രേ മഹാത്മനഃ
 മൂലാഹാരാ നിരാഹാരാഃ സാശൂ ക്ഷ്യാ മരീചിപാഃ
 7 പരീലുഷ്ടികാ വൈഘസികാഃ സന്ദ്രക്ഷാലാസ് തഥൈവ ച
 യതയോ ഭീക്ഷവശ് ചാത്ര ബഭ്രുവുഃ പര്യവസ്ഥിതാഃ
 8 സർവേ പ്രത്യക്ഷധർമാണോ ജിതക്രോധാ ജിതേന്ദ്രിയാഃ
 ദമേ സ്ഥിതാശ് ച തേ സർവേ ദംഭമോഹവിവർജിതാഃ
 9 വൃത്തേ ശുഭേ സ്ഥിതാ നിത്യം ഇന്ദ്രിയൈശ് ചാപ്യ് അവാഹിതാഃ
 ഉപാസതേ സ്മൃ തം യജ്ഞം ഭുഞ്ജാനാസ് തേ മഹർഷയഃ
 10 യഥാശക്ത്യാ ഭഗവതാ തദനം സമുപാർജിതം
 തസ്മിൻ സത്രേ തു യത് കിം ചിദ് അയോഗ്യം തത്ര നാഭവത്
 തഥാ ഹ്യ് അനേകൈർ മുനീഭിർ മഹാന്തഃ ക്രതവഃ കൃതാഃ
 11 ഏവംവിയേസ് ത് അഗസ്ത്യസ്യ വർതമാനേ മഹാധരേ
 ന വവർഷ സഹസ്രാക്ഷസ് തദാ ഭരതസത്ത്വമ
 12 തതഃ കർമാന്തരേ രാജന് അഗസ്ത്യസ്യ മഹാത്മനഃ
 കഥേയം അഭിനിർവൃത്താ മുനീനാം ഭാവിതാത്മനാം
 13 അഗസ്ത്യാ യജമാനോ ിസൗ ദദാത്യ് അന്നം വിമത്സരഃ
 ന ച വർഷതി പർജന്യഃ കഥം അന്നം ഭവിഷ്യതി
 14 സത്രം ചേദം മഹദ് വിപ്രാ മൂനേർ ദ്വാദശ വാർഷികം
 ന വർഷിഷ്യതി ദേവശ് ച വർഷാണ്യ് ഏതാനി ദ്വാദശ
 15 ഏതദ് ഭവന്തഃ സഞ്ചിന്ത്യ മഹർഷേർ അസ്യ ധീമതഃ
 അഗസ്ത്യസ്യാതിതപസഃ കർതും അർഹന്ത്യ് അനുഗ്രഹം

16 ഇത്യ ഏവം ഉഭേത വചനേ തതോ ഴഗന്ത്യഃ പ്രതാപവാൻ
 പ്രോവാചേദം വചോ വാഗീ പ്രസാദ്യ ശിരസാ മനീൻ
 17 യദി ദ്വാദശ വർഷാണി ന വർഷിഷ്യതി വാസവഃ
 ചിന്താ യജ്ഞം കരിഷ്യാമി വിധിർ ഏഷ സനാതനഃ
 18 യദി ദ്വാദശ വർഷാണി ന വർഷിഷ്യതി വാസവഃ
 വ്യായാമേനാഹരിഷ്യാമി യജ്ഞാൻ അന്യാൻ അതിവ്രതാൻ
 19 ബീജയജ്ഞോ മയായം വൈ ബഹുവർഷസമാചിതഃ
 ബിജൈഃ കൃതൈഃ കരിഷ്യേ ച നാരത്ര വിഘ്നോ ഭവിഷ്യതി
 20 നേദം ശക്യം വൃഥാ കർതും മമ സത്രം കഥം ചന
 വർഷിഷ്യതീഹ വാ ദേവോ ന വാ ദേവോ ഭവിഷ്യതി
 21 അഥ വാഭ്യർഥനാം ഇന്ദ്രഃ കുര്യാൻ ന ത് ഇഹ കാമതഃ
 സ്വയം ഇന്ദ്രോ ഭവിഷ്യാമി ജീവയിഷ്യാമി ച പ്രജാഃ
 22 യോ യദ് ആഹാരജാതൽ ച സ തഥൈവ ഭവിഷ്യതി
 വിശേഷം ചൈവ കർതാസ്തി പുനഃ പുനർ അതീവ ഹി
 23 അദ്യേഹ സ്വർണം അദ്യേതു യച് ചാന്യദ് വസു ദുർലഭം
 ത്രിഷു ലോകേഷു യച് ചാസ്തി തദ് ഇഹാഗച്ഛതാം സ്വയം
 24 ദിവ്യാൽ ചാസ്തസാം സംഘാഃ സ ഗന്ധർവാഃ സ കിംനരാഃ
 വിശ്വാവസുൽ ച യേ ചാന്യേ തേ ഴപ്യ് ഉപാസതു വഃ സദാ
 25 ഉത്തരേഭ്യഃ കുരുഭ്യൽ ച യത് കിം ചിദ് വസു വിദ്യതേ
 സർവം തദ് ഇഹ യജ്ഞേ മേ സ്വയം ഏവോപതിഷ്യാതു
 സ്വർഗം സ്വർഗസദശ് ചൈവ ധർമ്മൽ ച സ്വയം ഏവ തു
 26 ഇത്യ ഉഭേത സർവം ഏവൈതദ് അഭവത് തസ്യ ധീമതഃ
 തതസ് തേ മനയോ ദൃഷ്ട്യാ മനേസ് തസ്യ തപോബലം
 വിസ്തീതാ വചനം പ്രാഹുർ ഇദം സർവേ മഹാർഥവത്
 27 പ്രീതാഃ സു തവ വാക്യേന ന ത് ഇച്ഛാമസ് തപോ വ്യയം
 സൈർ ഏവ യജ്ഞൈസ് തുഷ്ടാഃ സ്തോ ന്യായേനേച്ഛാമഹേ വയം
 28 യജ്ഞാൻ ദീക്ഷാസ് തഥാ ഹോമാൻ യച് ചാന്യൻ മൃഗയാമഹേ
 തൻ നോ ഴസ്തു സ്വകൃതൈർ യജ്ഞൈർ നാന്യതോ മൃഗയാമഹേ
 29 ന്യായേനോപാർജിതാഹാരാഃ സ്വകർമ്മനിരതാ വയം
 വേദാശ് ച ബ്രഹ്മചര്യേണ ന്യായതഃ പ്രാർഥയാമഹേ
 30 ന്യായേനോത്തര കാലം ച ഗൃഹേഭ്യോ നിഃസൃതാ വയം
 ധർമ്മദൈവൈർ വിധിദ് വാസൈസ് തപസ് തപ്താമഹേ വയം
 31 ഭവതഃ സമ്യഗ് ഏഷാ ഹി ബുദ്ധിർ ഹിംസാ വിവർജിതാ

ഏവാം അഹിംസാം യജ്ഞേഷു ബ്രൂയാസ് ത്വം സതതം പ്രഭോ
 32 പ്രീതാസ് തതോ ഭവിഷ്യാമോ വയം ദ്വിജ വരോത്തമ
 വിസർജ്ജിതാഃ സമാപ്തൗ ച സത്രാദ് അസ്താദ് വ്രജാമഹേ
 33 [വ്]

തഥാ കഥയതാം ഏവ ദേവരാജഃ പുരന്ദരഃ
 വവർഷ സുമഹാതേജോ ദൃഷ്ട്യാ തസ്യ തപോബലം
 34 അസമാപ്തൗ ച യജ്ഞസ്യ തസ്യാമിത പരാക്രമഃ
 നികാമവർഷീ ദേവേന്ദ്രോ ബഭ്രുവ ജനമേജയ
 35 പ്രസാദയാം ആസ ച തം അഗസ്ത്വം ത്രിദശേശ്വരഃ
 സ്വയം അഭ്യേത്യ രാജർഷേ പുരസ്തുത്യ ബൃഹസ്തിനിം
 36 തതോ യജ്ഞസമാപ്തൗ താൻ വിസസർജ മഹാമുനീൻ
 അഗസ്ത്യഃ പരമപ്രീതഃ പുജയിത്യാ യഥാവിധി

അധ്യായം 96

1 [ജ്]

കോ fസൗ നകല രൂപേണ ശിരസാ കാഞ്ചനേന വൈ
പ്രാഹ മാനുഷവദ് വാചം ഏതത് പൃഷ്ടോ വദസ്വ മേ

2 [വ്]

ഏതത് പൂർവം ന പൃഷ്ടോ fഹം ന ചാസ്മാഭിഃ പ്രഭാഷിതം
ശ്രുതതാം നകലോ യോ fസൗ യഥാ വാഗ് അസ്യ മാനുഷീ

3 ശ്രാദ്ധം സങ്കൽപയാം ആസ ജമദഗ്നിഃ പുരാ കില
ഹോമയേനസ് തം ആഗാച് ച സ്വയം ചാപി ദുദോഹ താം

4 തത് ക്ഷീരം സ്ഥാപയാം ആസ നവേ ഭാസേ ദൃശേ ശുചൗ
തച് ച ക്രോധഃ സ്വരൂപേണ പിാരം പര്യവർതയത്

5 ജിജ്ഞാസുസ് തം ജ്ഞിശ്രേഷ്ഠം കിം കര്യാദ് വിപ്രിയേ കൃതേ
ഇതി സഞ്ചിന്ത്യ ദുർമേധാ ധർഷയാം ആസ തത് പയഃ

6 തം ആജ്ഞായ മൂനിഃ ക്രോധം നൈവാസ്യ ചുകപേ തതഃ
സ തു ക്രോധസ് തം ആഹേദം പ്രാഞ്ജലീർ മുർതിമാൻ സ്ഥിതഃ

7 ജിതോ fസ്മീതി ദൃഗശ്രേഷ്ഠ ഭൃഗവോ ഹ്യ് അതിരോഷണാഃ
ലോകേ മിഥ്യാ പ്രവാദോ fയം യത് ത്വയാസ്മി പരാജിതഃ

8 സോ fഹം ത്വയി സ്ഥിതോ ഹ്യ് അദ്യ ക്ഷമാവതി മഹാത്മനി
ബിഭേമി തപസഃ സായോ പ്രസാദം കുരു മേ വിഭോ

9 [ജ്]

സാക്ഷാദ് ദൃഷ്ടോ fസി മേ ക്രോധ ഗച്ഛ ത്വം വിഗതജ്വരഃ

ന മമാപകൃതം തേ fദ്യ ന മന്യൂർ വിദ്യതേ മമ

10 യാൻ ഉദ്ധിഗ്യ തു സങ്കൽപഃ പയസോ fസ്യ കൃതോ മയാ
പിതരസ് തേ മഹാഭാഗാസ് തേഭ്യോ ബുധ്യസ്വ ഗമ്യതാം

11 ഇത്യ് ഉക്തോ ജാതസന്ത്രാസഃ സ തത്രാന്തർ അധീയത
പിതൃണാം അഭിഷംഗാത് തു നകലത്വം ഉപാഗതഃ

12 സ താൻ പ്രസാദയാം ആസ ശാപസ്യാനോ ഭവേദ് ഇതി
തൈഗ് ചാപ്യ് ഉക്തോ യദാ ധർമം ക്ഷേപ്സ്യസേ മോക്ഷ്യസേ തദാ

13 തൈഗ് ചോക്തോ യജ്ഞിയാൻ ദേശാൻ ധർമാരണ്യാനി ചൈവ ഹ
ജ്ജഗ്സൻ പരീധാവൻ സ യജ്ഞം തം സമുപാസദത്

14 ധർമപത്രം അമാക്ഷിപ്യ സത്തു പ്രസേമന തേന സഃ
മുക്തഃ ശാപാത് തതഃ ക്രോധോ ധർമോ ഹ്യ് ആസീദ് യുധിഷ്ഠിരഃ

15 ഏവം ഏതത് തദാ വൃത്തം തസ്യ യജ്ഞേ മഹാത്മനഃ
പശ്യതാം ചാപി നസ് തത്ര നകുലോ fന്തർഹിതസ് തദാ

പ്രസാധകർ

നാളിളക്കം

